

Türkiye'deki Katılımcı Sözlüklerde Suriyeli Sığınmacıların Sosyal İnşası: Sosyal Medya ve Açıklayıcı Repertuarlar

Sümeyye Yıldırım^a, Göklem Tekdemir Yurtdaş^b

Öz

Bu çalışmada, internet ortamında “katılımcı sözlük” yazarlarının “Suriyeli sığınmacılar” hakkındaki görüşlerini belirtirken hangi dilsel kaynakları kullandıkları (açıklayıcı repertuarları) Eleştirel Söylemsel Psikoloji Yaklaşımı ile ele alınmıştır. Çalışmanın veri oluşturma aşamasında; Suriyeli sığınmacılar ile ilgili başlıkların açıldığı, Türkiye’de en çok kullanılan ve farklı söylem repertuarlarına ulaşma imkânı tanıyan katılımcı sözlüklerden Ekşi ve Uludağ sözlük sitelerinden yararlanılmıştır. Ekşi Sözlük’ten 1.000, Uludağ Sözlük’ten ise 330 yorum incelenmiştir. Katılımcı sözlüklerdeki sayfa sayısı oranı temel alınarak Ekşi Sözlük’ten daha fazla yorum alınmıştır. Alıntılar, Eleştirel Söylemsel Psikoloji Yaklaşımı ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler neticesinde 7 farklı açıklayıcı repertuar ile karşılaşmıştır. Bunlardan ilki olan tehdit repertuarında, Suriyeli sığınmacıların iki farklı şekilde tehdit olarak gösterildiği tespit edilmiştir. “Sığınmacı” ilkinde asli tehdit unsuru iken, ikincisinde asli tehdidin nesnesi mahiyetindedir. Öteki repertuarında ise aşağılanarak, marjinalize edilip insani vasıfları dışlanarak ötekileştirilmişlerdir. Müslüman repertuarında ise, ulusal kimliklerin ötesinde daha üst bir kimlik olan “Müslüman kimliği” kullanılarak sığınmacı ile katılımcı sözlük yazarı aynı zeminde değerlendirilmiştir. Empati repertuarında, sığınmacılar “insanlık” ortak zemini gözetilerek konuşmanın öznesi olmuşlardır. Olması gereken mülteci repertuarında ise, mutlak mülteci çerçevesi çizilmekte ve sığınmacıların bunun neresinde olduğu tartışılmakta ya da başka bir göçmen yahut mültecinin “olmuşluğu” veya “olmamışlığı” üzerinden değerlendirilmektedir. Uygulama sorunu repertuarında, iktidar partisinin politikalarının yanlış olduğu zemini üzerinden sığınmacı mağdur konumuna konuşlandırılmıştır. Son repertuar olan ekonomik yük repertuarında ise, sığınmacı ekonomiye zarar veren, Türkiyelinin bakımı üstlendiği ama istemediği kişi olarak tanımlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler:

Eleştirel Söylemsel Psikoloji • Açıklayıcı repertuarlar • Sosyal medya • Sığınmacı

a (✉) İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Sosyal Psikoloji Anabilim Dalı, Beyazıt Fatih 34459 İstanbul • Eposta: sumeyyeth@gmail.com

b Yrd. Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü • Eposta: tekdemir@istanbul.edu.tr

“Yabancı bugün gelen ve yarın gidecek olan değil, bugün gelen ve yarın gitmeyecek olandır” (Simmel, 1908). Denebilir ki bu söz aslında, çeşitli şekillerde tanımlanan sığınmacıların bir “yabancı” olarak anlaşılmasını da izah ediyor. Sığınmacının yabancı kavramının tanınmayan ve tedirginlik uyandıran anlamıyla özdeşleştirilmesi, onun bir daha gitmeyecek olması ya da uzun süreli olarak mukimlerin mekânını paylaşacağı kaygısı ile ilgilidir. Ancak burada iradi bir yabancı olma durumundan çok şartların zorlaması neticesinde bir yabancı olma durumu yani sığınma hâli söz konusudur. Sığınma, ekonomik ya da kültürel etkenlerin ötesinde göçle gelen zorunluluğun doğurduğu bir netice olması itibarıyla da önemli bir yere sahiptir. Etik kaygılar nedeniyle mültecilerin diğer göçmenlere göre daha kolay kabul görmeleri, sığınmanın kontrol dışı görünmesine neden olmaktadır (Tolay, 2011). Sığınmacılar, çoğunlukla resmî olmayan yollarla kendi ülkelerini terk ettikleri için, yasa dışı göçmen statüsünde değerlendirilmekte ve bu durum karmaşa yaratmaktadır. Batı Avrupa’daki bu duruma karşın sığınmacı konusu Türkiye’de Suriye’deki iç savaş öncesi siyasi çevrelerde ve kamuoyunda tartışılmamıştır (Tolay, 2011). Ancak Türkiye halkı hemen yanı başımızdaki bir ülke olan Suriye’de ortaya çıkan iç savaş nedeniyle sığınmacı olgusuyla karşılaşmıştır. Dolayısıyla Batı Avrupa’dakine benzer mültecilerin ya da sığınmacıların yaşadığı statü problemleri Türkiye’de de ortaya çıkmıştır.

Bu minvalde, 1994 Mülteci Yönetmeliği’nde “mülteci” statüsü, Avrupa’da meydana gelen olaylar nedeniyle sığınma talebi kabul edilen kişiler için geçerli olmaktadır. “sığınmacı” statüsü, Avrupa dışından gelen kişiler için geçerli olmaktadır. 1994 yönetmeliğini barındırdığı coğrafi çekince şartı çıkmaza yol açmış ve Suriye iç savaşıyla birlikte ortaya çıkan göç karşısında bu yönetmelik yetersiz kalmaya başlamıştır. Dolayısıyla 2013 yılında çıkarılan 6458 sayılı kanunla birlikte “mülteci”, “şartlı mülteci”, “ikincil koruma” olmak üzere üç farklı koruma biçimi söz konusu olmuştur. Bu koruma biçimlerinde yalnızca “mülteci” olma statüsü hâlen coğrafi çekince şartını barındırmaktadır (İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2013).

Bu değişimler neticesinde Suriye’den gelen savaş mağdurları için kavramsal bir mutabakata varılmamıştır. Dolayısıyla Suriye’den gelip Türkiye’ye sığınan kişileri, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının “Suriyeli sığınmacılar” olarak kabul etmesi nedeniyle çalışmamızda da bu statü kullanılacaktır. Ancak bazı gazete haberleri ve çalışmalar Türkiye’ye sığınan Suriyelilerden “Suriyeli mülteciler” şeklinde bahsetmektedir. Dolayısıyla bu kaynaklardan alıntılanan bilgilerde, haberin ya da çalışmanın aslına uygun olan şekilde “Suriyeli mülteci” kavramı kullanılacaktır.

Arka Plan

Suriye İç Savaşı ve Sığınmacı Olmaya Doğru

Arap Baharı, Tunuslu sokak satıcısı Muhammed Buazizi'nin kendini yakmasıyla başladığı belirtilen ve temelde daha geniş ve tarihî geçmişi olan bir hareket olarak tanımlanmaktadır. Buazizi'nin ölümü barajın önündeki seti kaldırmış ve Tunus halkını sokaklara dökmüştür. Sosyal medya, modern bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması hareketin geniş bir alana yayılmasına sebebiyet vermiştir. Elbette Buazizi'nin ölümü Arap Baharı'nın yegâne gerekçesi değildir. Bu olayın arka planında yer alan diğer unsurlar arasında; yüksek işsizlik oranı, çoğalan sosyal eşitsizlikler, yolsuzluklar, rejimin bazı temel hakları ret ve ihlal etmesi, alım gücünün düşmesi, başka ekonomik ve politik nedenler ile siyasi dış güçlerin varlığı belirtilmiştir (Özekin ve Akkaş, 2014). Tunus'tan, ona benzer yönetim şekil ve sorunlarına sahip olan diğer Körfez ve Orta Doğu ülkelerine sığırayan bu hareket, bu ülkelerin bir kısmında iç savaş ve çatışma ortamına dönüşmezken, bir kısmında ise aksi durum söz konusu olmuştur.

Bu hareketin bir parçası olan Suriye iç savaşı 15 Mart 2011'de başlamıştır. Muhalifler; 1963'ten bu yana ülkeyi tek başına idare eden genelde Baas Partisi'nin, 1970'ten sonrası için ise özelde Esed ailesinin iktidardan çekilmesini talep etmektedir. Bu talepler doğrultusunda, Suriye'nin Dera kentinde 15 çocuğun duvarlara rejim karşıtı sloganlar yazması gerekçesiyle işkence görmesi ve akabinde bu durumun ortaya çıkması sokak gösterilerinin tetikleyici unsuru olmuştur. Sokak gösterilerine Suriye hükümetinin şiddet kullanarak müdahale etmesi halkın tepkisinin artmasına, gösterilerin tüm ülkeye yayılmasına neden olmuş ve sonrasında yaşanan olaylarla birlikte kanlı bir savaşa dönüşmüştür. Gösteriler Dera'dan önce Şam'a ve daha sonra ise tüm Suriye'ye yayılmıştır (Güçtürk, 2014).

Olayların başlamasıyla maddi imkânı olmayan Suriyeliler buldukları bölgeden ayrılamazken, imkânı olanlar ülkenin önce savaş olmayan bölgelerine göç etmiş fakat savaşın ülke geneline yayılması, gıda ve benzeri yaşam malzemelerinin azalması ve soyguncu çetelerin bu malzemeleri fahiş fiyata satması nedeniyle ülkeyi terk etmek zorunda kalmışlardır (Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi [ORSAM], 2013).

Suriye'de gerçekleşen bu olağandışı durumun mağduru olan halk, 2011 yılı 29 Nisan Cuma günü Türkiye'ye sığınma talebinde bulunmuştur. Türkiye'ye, 252 kişiyle başlayan göç Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (United Nations High Commissioner for Refugees [UNHCR], 2015) raporuna göre bugün bu sayının; Suruç harici kamplarda 265.000, kamp dışında ise 1.622.839 kişiye ulaştığı tahmin edilmektedir.

1.169.350'si Lübnan, 622.106'sı Ürdün ve 253.563'ü Irak olmak üzere toplam 3.8 milyon Suriyeli sığınmacı ise komşu ülkelere ve Kuzey Afrika'ya göç etmek zorunda kalmıştır (UNHCR, 2015).

Türkiye Gündeminde Orta Doğu ve Suriyeli Sığınmacılar

Söz konusu iç savaş, gerek Suriye'nin Türkiye ile sınır komşusu olması nedeniyle, gerek "eksen kayması" mottosuyla değişen dış politikaya dair söylemler ve gerekse insani yardım boyutu nedeniyle uzun süredir Türkiye gündeminde.

Türkiye'nin en uzun sınır komşusu olan Suriye Arap Cumhuriyeti'ndeki iç savaşın bize yansıyan boyutu hakkında Türkiye hükûmetinin aldığı kararlar, sıkça tekrarlanan "Orta Doğu bizim neyimiz olur?" sorusunu, Orta Doğu ile "fazla" içli dışlı olma durumuna ilişkin eleştirileri ve dış politikanın değiştiğine dair bir takım söylemleri de beraberinde getirmektedir (Tüysüzöğlü, 2012). Bu değişim iddiasından yola çıkarak Türkiye dış politikası için kabaca üç farklı dönemden bahsetmek mümkündür. İlk dönem 1923-1945 arasındaki süreci içine almakta ve temel çerçevesi "Yurtta sulh, cihanda sulh" anlayışı ile çizilmekte iken 1945'ten 2000'li yıllara kadar olan ikinci dönemle birlikte kendisini yakın çevreden soyutlayarak Avrupa ve ABD'ye eklemelenmenin gerçekleştiği bir dış politika siyaseti izlenmiş, üçüncü dönem de ise, Dışişleri Bakanlığı tarafından, "Bölgenin her açıdan en güçlü ülkesi Türkiye'dir, bütün ülkeler ile ilgili sorun ve krizler çözümlenerek ilişkiler geliştirilecektir. Bölgede düzen kurma misyonu Türkiye'nindir." (Türkiye Stratejik Araştırma Enstitüsü, 2010) şeklinde yeniden tarif edilen düzen kurma misyonunun geçerli olduğu 2002 ve sonrasındaki süreç kapsamaktadır.

Bir takım gazete ve alternatif haber blogları, Türkiye'nin emperyalist amaçlar gözeterek sürece dâhil olduğunu, bölgede "düzen kurma" misyonuna atıfta bulunarak belirtmektedir (Fuat, 2013). Bir kısmı ise, komşudaki yangının bize de sıçradığını, zararı asgariye indirmek adına, Esed rejiminin bir an önce gitmesi gerektiğini ve Türkiye'nin de bu doğrultuda bir dış politika ürettiğini belirtmektedir (Çelik, 2013).

Bu yorumların ve politikaların gölgesinde kalan Suriyeli mültecilerin durumunu, Agos Gazetesi yazarlarından Dağlıoğlu (2014), konu hakkında uzman kişilere yönelttiği sorularla anlamaya çalışmıştır. "Misafir mi?", "Mülteci mi?", "Sığınmacı mı?" sorularıyla konunun irdelendiği metinde, Suriye'den gelen insanların uluslararası hukuk açısından "mülteci" olarak tanınmaları gerektiği belirtilmektedir. Yaşadıkları koşulları değerlendiren uzmanlar, kamp içinde kalan mültecilerin kamp dışında kalan mültecilere göre nispeten daha avantajlı olduğunu fakat dil sorunu nedeniyle mültecilerin her iki durumda da uyum problemi yaşamalarının kaçınılmaz olduğunu ifade etmektedir. Söz konusu uzmanlar, Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği tarafından hazırlanan kampların standartlara uygun olduğunu söylemektedir. Ancak kamplarda, mezhep farklılığı nedeniyle sığınmacıların kendilerini güvende hissetmediği ve yer yokluğu gibi sorunların da bulunduğu ifade edilmiştir. Bir diğer sorun ise, Türkiye'de *saat başı ücret* düşüşünün ve *kira fiyatlarındaki artışın* sorumlusu olarak Suriyeli mültecilerin işaretlenmesidir. Buna karşın esas sorunun mültecilerden değil de işverenlerin durumu istismar etmesinden kaynaklandığı belirtilmektedir. Öte yandan ev sahiplerinin de pazarlık şansı olmayan mültecileri istismar ettikleri tespit

edilmektedir. Bir diğer iddia ise, Suriyeli mültecilerin açtıkları yeni işyeri ve dükkânlarda vergi vermedikleri veya üniversiteye sınavsız girdikleri şeklindedir. Haberde, böyle bir durumun söz konusu olamayacağını belirten bir uzman, müvekkili bulunduğu kişilerin durumlarından yola çıkarak izne tabi Suriyelilerin iş yeri açmalarının âdetâ “burunlarından getirilerek” mümkün olduğunu da söylemektedir. Üniversiteye girme hususunda ise; lise mezunu mültecilerin sınava girmesi, üniversitesi yarım kalanların da gerekli belgeleri sunarak yatay geçiş imkânından yararlanılması gerektiği belirtilmektedir. Suriyeli mültecilere yönelik hükümetin bir politikası olduğunu düşünülmeyle beraber, Suriye’deki durumun uzun yıllar süreceği varsayımıyla, Suriye’den gelen mültecilerin Türkiye’de kalıcı olacağı, dolayısıyla entegrasyona yönelik bir politika üretilmesi gerektiği de dile getirilmektedir. Suriyeli mültecileri ekonomik yük getiren kamplara “hapsetmek” yerine, onların günlük hayata adapte edilmesi için çalışmalar yapılmasının gerektiği ve bu bağlamda *geçicilik* algısının da yanlış olduğu ifade edilmiştir. Bunun izolasyon ve yeni bir şehir kurmak demek olduğunu söyleyen bir uzman, Filistin-İsrail çatışmasında mülteci kamplarında neler yaşandığını hatırlatarak, kamplarda uzun süreli bir politikanın sürdürülebilir olmadığını ve entegrasyon çalışmaları yapılması gerektiğini söylemektedir.

Suriyeli sığınmacılar, Türkiye’deki insanların işini elinden alan, saat başı ücretin düşmesine ve kira fiyatlarının yükselmesine sebep olan kişiler şeklinde olumsuzlanmaktadır. Bu gibi sosyal problemlerde ülke içi kaynaklar tamamen göz ardı edilerek tek sorumluluk sığınmacılara yüklenmektedir. Bütün bu sosyal problemlerin dışarıdan gelene yüklenmesini ise, ırkçılığın bir versiyonu olarak değerlendirmek mümkündür.

Bu bağlamda eski ve yeni tip olmak üzere iki farklı ırkçılık söyleminden bahsedebiliriz. Eski tip ırkçılık; ayrımcılığı ve ayrımcı şiddeti destekleyen olgular, bir ırkın ötekine göre biyolojik olarak değersiz olduğu ve ırklar arası mesafenin varlığına dair varsayımlar üzerinden tanımlanmaktadır (Henry ve Sears, 2002). Modern ırkçılık kavramı ise, 1970’lerden sonra ortaya çıkmıştır. Çünkü ırkçılığın görünür oluşu artık toplumda hoş karşılanmamakta ve politik olarak doğru kabul edilmemektedir. Modern ırkçılık, ırkların eşitliğini savunan bir görünüme sahip olmakla beraber örtük bir biçimde azınlıklara dair negatif düşünceleri barındıran bir ırkçılık biçimi şeklinde tanımlanmaktadır (Gaertner ve Dovidio, 2005).

Önceleri doğrudan ayrımcı davranışa maruz kalan “öteki”, şimdilerde örtük bir dışlanmaya maruz kalmaktadır. Bu minvalde İngiltere’de yapılan bir çalışma, bir sosyal paylaşım sitesinde yer alan tartışmada, Çingenele karşı gösterilen davranışın ayrımcılık ya da ön yargı olup olmadığı incelemiştir (Goodman ve Rowe, 2013). Çalışmada kullanılan sosyal paylaşım sitesinde Çingenele “ahlaksız”, “sabıkalı olmaya eğilimli” ve “insanlık dışı” olarak tarif edilmektedir. Dolayısıyla sosyal paylaşım sitesine yorum giren yazarlar bu gibi gerekçelendirmeler yaparak Çingenelele karşı şiddeti ya da ayrımcı davranışı beslemekte ve onların toplumdan dışlanmalarını meşrulaştırmaktadırlar (Goodman ve Rowe, 2013).

Bir diğer çalışmada (Doherty ve Augoustinos, 2008) ise Avustralya yazılı basınında *Tampa Krizinin*, Avustralya karasularında Norveç nakliye gemileri tarafından kurulan bir grup mültecinin Avustralya'ya alınmamasının, kamu söyleminde meşrulaştırılması incelenmektedir. Analizin odağında, ulus söylemi ile sığınmacıların medyada sunulmuş biçimi bulunmaktadır. Eleştirel söylemsel çalışmada analitik odak, ulusalcılık söylemi ile azınlıkların nasıl marjinalize edilmesidir. Çalışmada ilgi çekici yönlerden biri ise, yazılı basında sığınma talebi ile gelen insanların “mülteci” ya da “sığınmacı” biçiminde ifade edilmek yerine “bot insanları” (boat people) şeklinde yansıtılmasıdır. Dolayısıyla mülteci ya da sığınmacıların hak talep edebilme olasılığı ortadan kaldırılarak Avustralya ulusunun bağımsızlığı söylemi desteklenmekte ve bu “yasa dışı insanlar” statüsü ile hak talep etme zemini yok edilmektedir. İlgili çalışmada (Doherty ve Augoustinos, 2008), yazılı basındaki başlıklar ve makalelerin analizinin akabinde bunları okuyanlardan gelen cevaplar da analiz edilmektedir. Bu cevaplardan en manidar, göçmen ve mülteci politikasından sorumlu bakan Mr. Ruddock'a verilenidir. Okuyucu, “Aborjin işleri” (Gerçekte böyle bir bakanlık yoktur; ironi olarak kullanılmıştır.) Bakanı olarak sesini duyurmasından dolayı bakana teşekkür ettiğini, deniz aşırı ülkeden “hoş gelmeyen” bu insanlara karşı güçlü duruşunu görmekten müteşekkir olduğunu ve 200 yıl sonra gerçekleşen bu duruş için çok geç kalındığını da belirtmektedir. Aslında buradaki asıl muhatap, Avustralya'nın yerlisi olmayan Avrupalılardır ve okuyucular da onlara seslenmektedir.

Coğrafi olarak Türkiye'ye biraz daha yakınlaştığımızda, İsrail'in Afrikalıları sınır dışı etme ve dışlama politikalarına binaen bağımsız gazeteci ve film yapımcısı Sheen (2014), “Siyonist Bir Ülkede Yahudi Olmayan Evsizlerin Acı Yüzü” başlıklı yazısında mülteci olmayı bir analogi ile anlaşılır kılmaya çalışmaktadır.

“Farz edelim ki bütün bunlar Philadelphia eyaletinde bir İsrailiye yapılınsın; kiraya ev verilmediği için kışın ortasında sokağa atılan, hastanelerde istifade edemeyen Yahudiler neden Amerika'nın bir Hıristiyan ülkesi olduğunu kabul etmiyorlar? Yine Yahudiler tutuklanabilir, haklarında dava açılabilir, hapsedilebilir ve bütün bunların sonucunda ise adil bir yargılama olmak zorunda değil.” (Sheen, 2014).

Bu analogideki Yahudiler, aslında İsrail'de yaşayan ve İsraililerin 80'ler ver 90'ların sonunda Afrika'dan hava yoluyla getirttikleri Afrikalılardır. Bütün bu yaşananlar da onlara karşı Tel Aviv'de vuku bulmaktadır. Sheen (2014), “Y-pozitif kanları” (Yahudi olarak doğmak) olmadığı için Afrikalıların bu durumu yaşadığını belirtirken, “Y-pozitif” kanı olanlar arasında siyahî ve daha koyu tene sahip olanların da ayrımcılığa uğradığını fakat Yahudi olmaya göre elbette ki ayrıcalıklı olduğunu belirtmektedir.

Bir diğer çalışma ise, Lübnan'daki mülteci kamplarında yaşayan Filistinli mültecilerin sorunlarını incelemiştir. 1948 Arap-İsrail Savaşları sırasında kurulan Lübnan'daki Filistin mülteci kamplarının en kötü yaşam koşullarına sahip mülteci kampı olduğu-

nu belirten Ibrahim (2008), kamplardaki Filistinlilerin vatandaşlıkları olmadığını ve Lübnan toplumundan dışladığını ifade etmektedir. Lübnan hükümeti tarafından yabancı statüsü verilen Filistinli mülteciler sağlık hizmetleri, sosyal hizmetler, mülkiyet hakkı gibi birçok haktan mahrum bırakılmaktadır. Bu gibi yaptırımlar beraberinde fakirlik ve sağlık sorunlarını getirmektedir. Dolayısıyla hasta, kirli ve fakir olan “öteki”, sistematik bir ayrımcılığa maruz bırakılmaktadır. Ibrahim, Lübnan’da sistematik bir ayrımcılığın yadsınmaz bir gerçeklik olduğunu ve hatta Lübnan iç savaşından dahi Filistinli mültecilerin sorumlu tutulduğunu belirtmektedir. Ancak onların yegâne istekleri, dünyadaki diğer mültecilere verilen haklardan daha fazlası değildir.

Türkiye’ye gelindiğinde ise, bugünkü sayılara göre daha az mülteci alınan bir dönemde Baklacioğlu’nun (2008) yaptığı çalışmada, “mültecilerin sosyal alanda ötekileştirilmesi süreci” teması altında ekseriyetle Somali’den ve Irak’tan gelen mülteciler, genelde “kolay ama dolgun ücretli işleri seçen”; “tembel”, “gürültücü”, “temizlik alışkanlıkları olmayan”, “kendi kendini idame edemeyen”, “ahlaken uyumsuz” kişiler olarak tanımlanmışlardır. Yerel yönetimdeki yetkililer ve hayır kurumundaki görevliler tarafından, “yoksul yerlinin yetersiz olan kaynaklarını paylaşan sosyal yük olarak” tanımlanmışlardır.

Tolay (2011), Türkiye’de mülteci konusunun Suriye’de yaşanan iç savaş öncesi siyasi çevrelerde ve kamuoyunda tartışılan bir konu olmadığını belirtmektedir. Tolay, “Türkiye’de mülteciler nasıl algılanmaktadır?”, “Algılar bu yöndeki politikaları nasıl etkilemektedir?” sorularının yanıtını aradığı çalışmasında altı farklı söylem tespit etmiştir. Bu çalışmada mülteci, sığınmacı ve göçmen kavramları çoğu zaman birbirleri yerine kullanılmaktadır. Dolayısıyla bu kelimeler anlamsal olarak ayrıştırılmadığı için söylemler de bu çerçevede değerlendirilmelidir. “Misafirperverlik söylemi”, misafirperver olan için iltifat mahiyetinde olması açısından olumlu iken, misafirin “geçicilik” vasfı nedeniyle de olumsuz bir durum oluşturmaktadır. “Acıma söylemi” ise, mültecilerin acı ve adaletsiz durumlarını vurgulamaktadır. “Çok kültürlülük söylemi”, geçmiş kaynaklı bir söylem olarak tasavvur edilmektedir. Osmanlı döneminden kalma hoşgörü ve çok kültürlülük anlayışına inanılmasının yanı sıra, çoğu zaman gerçek yaşamla örtüşmeyen taraflarının olduğu da görülmektedir. *Milliyetçilik söylemi*nde, Türkiye’nin Türklere ait olduğu ve yabancıların Türkiye’nin aleyhinde çalışacağı varsayılmaktadır. “Neden buraya söylemi” ise, Türkiye’nin yetersizliği ve kendine yetemeyişi üzerinde kurgulanmaktadır. “Ekonomik koşullar” söylemi, mültecilerin ekonomiye zarar verdikleri, işsizliği yükselttikleri şeklinde kurgulanmakta ve diğer söylemlere göre daha az duygusal ve materyalist bir çerçeveden anlatılmaktadır. *Güvenlik söylemi*nde, soruna Batı’da neredeyse hiç rastlanılmadığından bahsedilmektedir. Sığınma talebinin sığınmacılar için bir hak olduğunu, insan haklarının gereği olduğunu belirten *hak söylemi*ni ise, sadece uzman kişilerin dile getirdiği belirtilmiştir.

Mülteci yahut sığınmacı, bir diğer adıyla *gitmeyen yabancı*nın alınmadığı dönemde Türkiye'deki söylemler bu yöndeyken, Türkiye mültecilik olgusu ile karşılaştığında gösterdiği refleks ya da tepkiler ise kısmen de olsa farklılaşmaktadır.

Türkiye'nin, Suriyeliler hususunda toplumsal kabul düzeyini ele alan bir çalışmada, "Türkiye'deki Suriyeliler Algısı" başlıklı bir kamuoyu araştırması yapılmıştır (Erdoğan, 2014). Araştırma neticesinde, "Suriyeliler bizim kardeşimiz" söylemi ile Suriyelilerle birlikte yaşamının sürdürülebilir bir durum olmadığı belirtilmiştir. Çalışmada Türkiye toplumunun, Suriyeliler ile arasına kültürel mesafe koyarak onlara vatandaşlık verilmesine hiç yakın durmadığı belirtilmektedir. Ancak süregelen bir savaşın olması nedeniyle Türkiye toplumu Suriyelilerin geri gönderilme önermesine de çoğunlukla karşı çıkmaktadır. Din kardeşliği, komşuluk ve zulümden kaçanlara destek düşüncesi, Suriyeliler konusunda toplumsal kabul düzeyinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanmaktadır.

Yine göçmen ve mülteci kaynaklı, çalışanların işlerini elinden alacağı kaygısına Türkiye'de de rastlanmaktadır. Ekonomik yük oldukları ve huzuru bozacıkları kaygısı da Türkiye toplumun gösterdiği tepkiler arasında yer almaktadır (Erdoğan, 2014). "Suriyeliler kardeşimiz" yaklaşımından çok, kültürel farklılığı öne çıkaran ve ötekileştiren bir anlayış daha yaygındır (Erdoğan, 2014). Konu, misafir kavramının getirdiği sınırlılıklar çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bir diğer ifade ile bu evin kuralları dâhilinde, belirli bir süre zarfında ve bir takım kısıtlamalar çerçevesinde Türkiye'de kalmalarına müsaade edileceği vurgulanmaktadır. Türkiye'de mülteci alan güney illerindeki halk, kendi etnik ya da dinî özelliklerine yakın olanlara daha olumlu bakarken olmayanları dışlamaktadır (Erdoğan, 2014).

Yüksek düzeyde bir toplumsal kabulden bahsedilmesine rağmen mülteciler, sığınmacılar ya da azınlıklar dünyanın birçok yerinde yaşanan sorunların benzerine Türkiye'de de maruz kalmaktadırlar.

Suriyeli sığınmacılar hakkında yapılan çalışmalara bakıldığında, İnsan Hakları Derneğinin (2013) raporunda Çerkeş, Roman ve Hıristiyan toplulukların kamplarda kalmak hususunda çekinceleri olduğu belirtilmiştir. Ayrıca kamp dışında kalan sığınmacıların bir kısmı da ayrımcılığa ve sosyal dışlanmaya maruz kalmaktadır. Türkçe bilmeyen sığınmacılar kamu hizmetlerine erişim ve sosyal ilişkileri düzenleme konusunda problem yaşamaktadırlar.

İnsan Hakları ve Mazlumlar için Dayanışma Derneği (MAZLUMDER) Kamp Dışında Yaşayan Kadın Sığınmacılar Raporu'nda (2014), sosyoekonomik durumlarına göre kamp dışında yaşayan sığınmacıların bir kısmının çok iyi şartlarda olduğu belirtilirken, bir kısmının ise insani şartlardan oldukça uzak bir durumda yaşadığı vurgulanmaktadır. Kadın sığınmacılar ısınma, temiz su, öz bakım ürünü, temizlik malzemesi temininde sıkıntı yaşamaktadırlar. Sağlık hizmetlerine erişimde engel-

ler kaldırılmış dahi olsa sıkıntılar tam anlamıyla son bulmuş değildir. İlaçların satın alınması, kronik hastalıkların takip edilmesi, durumu daha da zor kılmaktadır. Statü alamamış sığınmacılar, temel ihtiyaçlar konusunda zorluklar yaşamaları nedeniyle eğitim ihtiyaçlarını ertelemekte ve ona çoğunlukla ulaşamamaktadırlar.

MAZLUMDER Kamp Dışında Yaşayan Kadın Sığınmacılar Raporu'na (2014) göre kadın istismarının bir diğer boyutu ise, Türkiye'deki mülteci kamplarında yaşanmaktadır. Evlilik yoluyla gerçekleşen bu istismarla ilgili olarak Hatay'da sığınmacılarla çalışan bir yardımseverin açıklamaları özetle şu şekildedir: Bölge halkının kadınları kocalarını kaybetme korkusuyla sığınmacı kadınları “daha bakımlı”, “evlilikte bir şey talep etmeyen”, “hevesli olan” şeklinde kurgulayarak, temel ihtiyaçlarını dahi gideremeyen kadın sığınmacıları istismar eden erkekleri sorumlu tutmayı ve sorumluluğu kadına sığınmacılara yüklemekle ve istismarı meşrulaştırmaktadır.

Cinsiyet açısından bakıldığında kadın kimliği ve etnisitenin mülteci olma hâli ile kesişimselliğini (Crenshaw, 1991'den akt., Pittaway ve Bartolomei, 2001) inceleyen çalışma (Pittaway ve Bartolomei, 2001), kadın mültecilerin maruz kaldıkları ayrımcılığı vaka çalışması üzerinden anlatmaktadır. Çalışma, kadınların gerek etnik kökeni gerek cinsiyeti nedeniyle ayrımcılığa uğradığını ve hatta o toplumdaki erkekleri aşağılamak adına sistematik tecavüze ve cinsel işkenceye maruz kaldığını belirtmektedir. Bunun dışında çalışmada, Avustralya'da mülteci kamplarında yaşayan risk altındaki kadınları tespit etmek amacıyla bir “Risk Altında Kadınlar Programı” (RAKP) organize edildiğinden bahsedilmektedir. Ancak RAKP, çok az sayıda kadının risk altında olduğunun tespit edildiğini ileri sürmektedir. Risk altındaki kadın sayısının az olmasının nedenine bakıldığında, yetkililerin “kadınların tecavüze uğrama ihtimalini ve tecavüz edilmiş olmalarını” risk olarak değerlendirmedikleri ortaya çıkmaktadır. Bir başka ifade ile RAKP, asıl işlevini yerine getirmemiş ve risk faktörlerini (tecavüze uğrama ihtimali ve tecavüz edilmiş olma) olağan kabul etmiştir.

Mültecinin tehdit olduğu iddialarına karşın Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığından alınan verilere göre (Anadolu Ajansı, 2014), Suriyeli mültecilerin suç teşkil eden olaylara karışma oranının binde otuz üç olduğu görülmektedir. Yetkililer, bunun genel asayiş tehdit edecek nitelikte bir suç oranı olmadığını belirtmektedir. Bu, tıpkı Türkiye'de trafik kazalarında eğer sürücü kadın ise “Kadın sürücü kaza yaptı.” erkek ise “(...) dolaylarında sürücü kaza yaptı” şeklinde yapılan haberlere benzemektedir. Bu gibi haberlerde kadının cinsiyeti daha fazla vurgulanmakta ve dolayısıyla sanki kadın sürücünün kaza yapma olasılığı daha fazlaymış gibi bir algı oluşturulmaktadır. Bu noktada özneyi Suriyeli bir mülteci ile değiştirmek konuyu daha açık bir hale getirecektir: “(...) ilimizde yakalanan hırsız”, “yakalanan Suriye kökenli hırsız”. Etnik köken öne çıktığında elbette ki tüm tepkileri üzerine çekecektir; aksi durumda ise sıradan bir haber olarak kalması kuvvetle muhtemeldir.

Sığınmacı hareketleri çoğunlukla “güvenlik” problemi olarak yansıtılmakta ve bu çerçeveden değerlendirmeye tabi tutulmaktadır (Kolukırk, 2009). Basın, bazı siyasetler ve sosyal yardım kuruluşları benzer şekilde durumu kriz ve tehlike mahiyetinde dillendirmektedir. Sığınmacıların geliş süreçlerinin topluma yansıtılmasına aracılık eden basının meseleyi sunuş biçimi, halk nezdinde sığınmacıların “nasıl bir tehdit unsuru” olduğunu belirgin kılmaya çalışmaktadır (Kolukırk, 2009).

Bu doğrultuda sığınmacıların arz edilmiş biçimlerinin yorumlandığı mecralardan biri olan sosyal paylaşım siteleri, meseleleri sansürün daha az olduğu, iletişim esnasında yüz yüzelik etkisinin ortadan kalktığı bir ortamda tartışma imkânı sunmaktadır. Dolayısıyla ötekinin inşasını en açık hâliyle görmeye imkân tanıyacaktır.

Sosyal paylaşım sitelerine benzer yapıda düşünce görüş ve paylaşım imkânı sunan ve Türkiye’de kullanımı oldukça yaygın sanal ortam sözlük ve forumunun birleşmesiyle ortaya çıkan *katılımcı sözlükleri* klasik sözlükten ayıran nosyon, kavramların kitaplar da yazan teknik anlamlarla sınırlı olmadığını, onları konuşan ve kullananların yeniden şekillendirdiğini vurgulamasıdır (Sönmez, 2009). Katılımcı sözlüklerden ilki ve en çok kullanıcıya sahip olanı ise Ekşi Sözlük’tür. Ekşi Sözlük, kuruluş döneminde 20 kişi ile yayına başlamış, daha sonra dönem dönem yazar alımı gerçekleşmiştir. Şimdilerde ise yaklaşık 700.000 yazarı bulunmaktadır. Bütün bu dönemler “nesil” olarak isimlendirilmektedir. Sözlüğe girilen bilgilerin doğru ve tarafsız olması gerekmektedir. Önceleri hiyerarşi belirtisi olan “nesil farklılığı” 2010 itibarıyla kaldırılmıştır.

Katılımcı sözlükler; tartışma başlatmaya, bu tartışmayı sürdürmeye, bunu uzlaşma ya da ayrışma ile sonlandırmaya uygun bir yapıda tasarlanmıştır. Katılımcı sözlükler, ana akım medyada yer bulamayan söylemlerin de gün yüzüne çıkmasına imkân sağlarken, alternatif bir medya alanı yaratmaktadır. Buna karşın siber âlemin yapısı, onu kullanan kişinin sahip olduğundan farklı fikirlerle karşılaşma olasılığını azaltıcı niteliktedir (Sunstein, 2007). Daha sarif bir ifade ile kişi, fikir benzerliğinin bulunduğu sitelere üye olma ve ekseriyetle bu sayfaları okuma eğilimi göstermektedir. Muhafazakâr bir kişi, benzeştiği siteye üye olup yorum yazarken liberal biri, liberal bir siteye; Marksist biri de, Marksist bir siteye üye olacaktır. Bu durum ise, kutuplaşmayı kaçınılmaz kılacaktır (Sunstein, 2007).

Bu çalışmanın ana hedefi, Türkiye’deki konuşmalarda “Suriyeli sığınmacılar” inşa edilirken hangi açıklayıcı repertuarların kullanıldığını görmektir. Bu nedenle meselelerin daha az sansürle ya da sansürsüz bir biçimde ele alındığı Türkiye’de yaygın olarak kullanılan katılımcı sözlüklerden Ekşi Sözlük ve Uludağ Sözlük tercih edilmiştir. Söz konusu katılımcı sözlük yazarlarının Suriyeli sığınmacıları konuşurken onları tanımlama versiyonları Eleştirel Söylemsel Psikoloji Yaklaşımı başlığı altında yer alan açıklayıcı repertuarlar çerçevesinde ele alınacaktır.

Yöntem ve Analitik Çerçeve

Analitik Metot

Söylem çalışmalarını geleneksel yaklaşımdan ayıran nokta, dili ya da söylemi analiz odağına yerleşmesidir (Edley, 2001).

Söylem çalışmalarının eleştirel şekillerinden biri olan Eleştirel Söylemsel Psikoloji ise üç temel kavram üzerinden analizi gerçekleştirir. Eleştirel Söylemsel Psikoloji Yaklaşımı'nın, söylemin inşa ettiği özne konumları, ideolojik ikilemler, hangi açıklayıcı repertuarların kullanıldığı ve bu açıklayıcı repertuarların (dilsel kaynakların) ne kadar ulaşılabilir olup olmadığı inceleme nesnesidir (Arkonaç, 2013).

Bu çalışmanın odağında yer alacak olan “açıklayıcı repertuar” kavramın sosyal psikolojiye aktaran Potter ve Wetherell (1987) Söylem ve Sosyal Psikoloji kitabında açıklayıcı repertuar kavramını, “eylemi, olguyu ve olayı yorumlamak ve tanımlamak için kullanılan, defaatle kullanılmış ifadeler sistemi” şeklinde tanımlamıştır. Bir anlamda, aynı geçmişin içinde yaşamış olmanın ve yaşamaya devam etmenin getirdiği bir olayı durumu ya da nesneyi anlama biçimleridir. Bu doğrultudan baktığımızda, dilin konuşmacıya nesne ya da olayı inşa etmek için sunduğu anlama biçimleri çeşitlilik arz eder. Dünyayı anlamlandırma biçimlerinden biri ötekine göre daha baskın olması nedeniyle dil, konuşmacıyı biçimler arasında seçim yapmaya zorlar. Dolayısıyla bir kısım inşa biçimleri daha ulaşılabilir olurken, diğer inşa biçimlerine ulaşmak güç olacaktır (Edley, 2001). Repertuarlardan o ana getirilen bu inşa biçimleri karşılıklı konuşma sürecinde sürekli değişir ve dönüşür. Süreklilik arz eden bu dönüşüm sırasında oluşan insanın analizi evrensel değildir ve lokal bir yorumdan öteye geçmeyecektir. Diğer bir ifade ile söz konusu repertuar bağlam içinde inşa edilir ve o bağlama hasır.

Metodolojik düzlemde söylem çalışmaları geleneksel sosyal psikolojiden nasıl farklılaşıyorsa, örneklem seçiminde de benzer bir şekilde farklılaşmaktadır. Çok kişiye ulaşmaktan ziyade muhtemel söylemler tespit edilerek farklı söylemleri temsil eden kişiler ile görüşmek önem arz etmektedir (Çoker, 2012).

Bu yaklaşım tarzı, imkânsız bir nötraltenin aksine yüzleşmenin etkin olduğu bir görüşme ortamı oluşmasına imkân vermektedir. Dolayısıyla katılımcının etkileşim anına getireceği repertuarları ya da dilsel kaynakları tetikleyecek bir zemin hazırlayacaktır (Potter, 2012).

Veri Toplama Yöntemi

Çalışmanın verileri, Türkiye’de “Suriyeli sığınmacılar” ile ilgili en çok kullanılan başlıkların açıldığı ve farklı söylem repertuarlarına ulaşma imkânı tanıyan katılımcı sözlüklerden Ekşi Sözlük ve Uludağ Sözlük’ ten elde edilmiştir. Ekşi Sözlük’ten

100 internet sayfası ve her sayfada 10 yorum olmak üzere toplamda 1.000 yorum okunmuştur. Bu sayfalar A4 formatına çevrildiğinde 216 sayfaya tekabül etmektedir. Uludağ Sözlük'ten ise 14 internet sayfası ve her sayfada 25 yorum son sayfada (14. Sayfa) 5 girdi olmak üzere toplamda 330 yorum okunmuştur. Bu sayfalar A4 formatına çevrildiğinde 59 sayfaya tekabül etmektedir. Sözlükteki sayfa sayısı oranı temel alınarak Ekşi Sözlük'ten daha fazla yorum alıntılanmıştır. Alıntılanan yorumlar Eleştirel Söylemsel Psikoloji Yaklaşımı'nın bir alt başlığı olan ötekini tanımlama versiyonlarını analitik odağına alan açıklayıcı repertuarlar çerçevesinde ele alınacaktır.

Analiz Sonuçları

Alıntılar analiz edildiğinde 7 farklı açıklayıcı repertuarla karşılaşılmaktadır. Bunlardan ilki olan *tehdit repertuarında* Suriyeli sığınmacıların iki farklı şekilde tehditleştirildiği tespit edilmiştir. Sığınmacı ilkinde asli bir tehdit unsuru, ikincisinde ise asli tehdidin aracı olarak kurgulanmaktadır. “Öteki repertuarı”nda ise, çeşitli stratejiler kullanılarak ötekileştirilmişlerdir. *Müslüman repertuarında*, ulusal kimliklerin ötesinde üst bir kimlik olan Müslüman kimliği kullanılarak sığınmacı ile katılımcı sözlük yazarı aynı zeminde değerlendirilmiş ve *empati repertuarında* ise, sığınmacılar insanlık ortak zemini gözetilerek tanımlanmıştır. *Olması gereken mülteci repertuarında*, mutlak mülteci çerçevesi çizilmekte ve sığınmacıların bunun neresinde bulunduğu tartışılmaktadır. Bir diğer şekli ise sığınmacıyı, bir başka göçmen yahut mültecinin “olmuşluğu” veya “olmamışlığı” üzerinden tartışmaktır. *Uygulama sorunu repertuarında*, iktidar partisinin politikalarının yanlış olduğu ve bunların Suriyeli sığınmacıların durumuna uygun olmaması nedeniyle, sığınmacılar mağduriyet çerçevesinde konuşulmuştur. Son repertuar olan *ekonomik yük repertuarında* ise, sığınmacı ekonomiye zarar veren, Türkiyelinin bakımını üstlendiği ama istemediği ve bir “yük” olarak kurguladığı kişi olarak tanımlanmaktadır.

Tehdit Repertuarı

Alıntılarda sığınmacılar iki farklı şekilde tehditleştirilmektedir. İlk versiyonunda sığınmacılar tehdidin bizzat kendisi iken ikincisinde atıl, iradesiz ve tehdidin nesnesi mahiyetinde kurgulanmıştır.

Aktif Tehdit:

“türkiye’ye özellikle hatay ilimize yerleşen mülteci sayısı gerçekten çok kritik bir öneme sahip. Bildiğim kadarıyla hatay’da bulunan amanos suriye topraklarına kadar zincir şekilde uzanıyor. Bu dağlar yoğun şekilde terörist yapılanmaya ve terörist akınlarına fiziki olarak çok uygun. hatay’da gününü gün eden, ne amaçla türkiye’de bulunduğu bilinmeyen 100 binlerce suriyelinin olası bir isyanında türkiye’nin nasıl bir bataklığın ortasında kalacağı çok vahim bir durum. suriye’deki

iç savaşın bu kadar uzaması, mültecilerin her geçen gün artması, artan mültecilerin mersin'den kilise kadar tüm güney şehirlerimize yayılması türkiye'nin o kadar illet bir sorunla karşı karşıya kaldığını bize göstermektedir. tablo bu haldeyken huzurlu bir şekilde geleceğe dair plan yapabilmemiz bana biraz ironik gelmeye başladı. umarım bunlar kuruntudan öteye gitmez.” (Alıntı 1: 30.08.2012 / Ekşi Sözlük)

Alıntıda tehdit edilen, “huzurlu bir şekilde geleceğe dair plan yapabilme olasılığını” ortadan kaldırmak ya da mümkün olabilirliliğini azaltma durumudur. Tehdidin kendisi ise, “ne amaçla” Türkiye’de bulunduğu bilinmeyen ve güney illerine yerleştirilmiş Suriyeli sığınmacılar olarak kurgulanmıştır. Fiziki yapısı terörist yapılanmaya elverişli olan Hatay iline yerleşmeleri ve “bilinmeyen bir amaç” adına orada oluşları “huzurlu bir gelecek” için Ekşi Sözlük yazarı tarafından kaygı verici bir durum olarak tasavvur edilmiştir. “Aramızdaki düşman” (Lynn ve Lea, 2003) söylemsel stratejisi buradaki tehdit inşası ile örtüşmektedir.

Atıl Tehdit:

“türkiye'nin din devleti düzenine gecmesi için iktidara oy potansiyeli sağlamak amacıyla ithal edilmiş kelleler.”

“edit: eklemek gerek, sadece oy potansiyeli değil aynı zamanda rejim değişikliği anında muhtemelen silahlandırılıp laiklerin üzerine salınacak bu seriatici kuduz köpekler.” (Alıntı 2: 26.10.2013 / Ekşi Sözlük)

Alıntı 2’te ise, diğer alıntılardakinden farklılaşan tehdit, sadece tehdit eden ve edilen üzerinden kurgulanmamıştır. Burada tehdit; tehdit eden, tehdit edilen ve tehdit aracı olmak üzere üç ayrı unsurla kurgulanmaktadır. Ekşi yazarı, asıl tehdidin iktidarda bulunanlar olduğunu, tehdit edilenin ise laikler ve Türkiye Cumhuriyeti’nin mevcut rejimi olduğunu vurgulamıştır. Suriyeli sığınmacılar ise “iktidara oy potansiyeli sağlamak amacıyla ithal edilmiş kelleler” cümleciğinde “ithal edilmiş kelleler” olarak iradesizleştirilmiştir. Başka bir deyişle söz konusu tehdit, satıcı ve alıcı arasında nesneleştirilmiştir. Dolayısıyla asıl tehdit unsuru olmaktan çıkmış ve bu ithal sürecinde tehdidin aracı nesnesi olarak konumlandırılmıştır.

Öteki Repertuarı

Katılımcı sözlük yazarları sığınmacıları çeşitli stratejiler kullanarak ötekileştirmişlerdir. Bunlardan ilki, onları olumsuz vasıflarla donatarak ve dehumanize ederek aşağılamak, dolayısıyla kötü muameleye müstahak olmalarına zemin hazırlamak şeklindedir. İkinci olarak, olumsuz farklılık kurgusuyla marjinalize ederek ötekileştirmedir. Ötekileştirmenin bir diğer şekli ise, bir “iç öteki” kurgulayıp dışarıdaki ötekiyle olumsuz benzeştirmenin yanı sıra, sığınmacının olumsuz özellikleri ile ön planda olan iç ötekinin aynı zamanda cezası olarak inşa edilmesi şeklindedir.

“hiç kimse ‘sen gelme ulan ayı’ demediği için akın akın daha modern ve demokratik olan türkiyeye gelen mültecilerdir. büyük kısmı işsiz, güçsüz, ne olduğu belli olmayan it kopuk sürüsü olmasında önemi yoktur.”

“bakalım ne zamana kadar o kamplarda sorun çıkarmadan duracaklar. 50 bini geçtiler ne de olsa. adamlar vukuatlı ve sözde savaş mağduru. durum böyleyken gene bir şey yapmaları durumunda hiç bir şey yapamazsın çünkü onları zavallı gösteren sensin. ne demiş atalarımız ‘acıma yetime döner koyar götüne.’” (Alıntı 3: 10.01.2012 / Ekşi Sözlük)

Alıntıda, daha modern ve demokratik bir Türkiye ile “biz” ve bunun tam karşısında yer alışıyla Suriyeli sığınmacılar “ayı” olarak nitelendirilen öteki biçiminde inşa edilmiştir.

Alıntıda, Ekşi yazarının sığınmacılara kullandığı “Sen gelme ulan ayı!” repliği, Atıf Yılmaz’ın yönettiği Kibar Feyzo filminde, çalışmak için köyden şehre göç eden Feyzo karakterine şehirlinin söylediği bir cümledir. Dolayısıyla yazar burada ötekini daha modern ve demokratik olan Türkiye’ye, bir önceki cümlede köyden şehre göç eden ve şehirde ne yapması gerektiğini “bilemeyen” Feyzo karakteri ile özdeşleştirmektedir. “[İ]t kopuk sürüsü” ifadesiyle değersizleştirilerek dehumanize edilen, “işsiz güçsüz” ifadesiyle vasıfsızlaştırılan, “vukuatlı” ifadesiyle ise suça meyilli oluşları kurgulanan sığınmacıların, “sözde savaş mağduru” ve “zavallı gösterilen” cümleciğiyle sığınmacı olma koşulları ellerinden alınmıştır. İkinci paragrafın sonunda ise yine bir tehdit inşası mevcuttur.

“sözlükte gönüllü avukatları olan sikimin sığınmacıları. bu sözde sığınmacıları savunurken; hümanizmden esinlenen ve bu herifleri eleştiren herkesi faşist ilan eden öküz bir zihniyet var. bu başlıktaki eleştirilen çok büyük bir kısmı, suriyelilerin etnik kökenine dair değil. olay o kadar açık ki; ..., belki o zaman hümanist andavallar anlar.”

...

“zenginleri arap plakalı arabalarla, bangır bangır arapça müzik çalarak, karı kız düşürmeye çalışıyorlar. eniştemin dükkanına gelenleri görüyorum, hepsinde ipad, iphone 5. bunlara kılıf alıyorlar. barlarda, pavyonlarda içkinin dibine vuruyorlar. türkçe öğrenmek istemiyorlar, suriye’de yaşadıkları hayvani hayatı bu ülkeye empoze etmeye çalışıyorlar. şimdi ben bunları söylediğim zaman faşist oluyorum he? peki senin argümanın ne? bizi siksınler, bize tecavüz etsinler, gasp etsinler, çalsınlar, çırpınlar, yol kessinler, posta koysunlar mı? hele bir cevap ver, sen bunu mu savunuyorsun?”

“kimsenin ırkçılık yaptığı yok. bu ülkeye ilk defa mülteci gelmiyor.iranlılar da var mesela. ben bu adamlardan şikayetçi değilim. dükkana geliyorlar, sohbet edi-

yoruz. çünkü adamın buraya gelip terör estirme, posta koyma, piçlik yapma gibi bir derdi yok. adam türkiye'ye gelmiş, dilimizi öğrenmiş. sosyal yaşama adapte olmaya çalışıyor. alnından operim ben bu adamın. ulan ıraklılar bile daha medeni yemin ederim. en kötüsü başlangıç seviyesinde ingilizce konuşuyor. bizim gibi davranmaya çalışıyor. ülkemizin şartlarını kabul etmiş, ona göre yaşam tarzını belirliyor.” (Alıntı 4: 10.07.2014 / Ekşi Sözlük)

Yukarıdaki alıntıda yazar, “sözde sığınmacıları” savunan ve sığınmacıları eleştiren herkesi faşist ilan edenler şeklinde bir açıklama getirdikten sonra, bu tür düşüncede olanları “öküz zihniyet” olarak nitelendirdiği içerdeki öteki olarak kurgulamıştır. Olayın anlaşılabilirliğini vurgulayarak iç ötekini zekâsal anlamda düşük düzeyli olarak kurgulamaktadır. Yazar aynı zamanda içerideki ötekini “andaval” (aptal, ahmak, beceriksiz) biçiminde nitelendirerek düşük düzeyli olma durumunu vurgulamaktadır.

Alıntıda öteki, “Suriyeli” değil daha üst bir kimlik olan “Arap” ulus kimliği olarak kurgulanmıştır. Ötekinin yüksek sesle müzik dinlemek, araba sahibi olmak, son model telefonlardan kullanmak ve aşırı alkol tüketmek gibi “hayvani hayat” özelliklerine sahip olduğu kurgusu oluşturmuş, buna ilave olarak bir de sığınmacıyı bu “hayvani hayat” koşullarını Türkiye'ye empoze etmeye çalışan ve insandan daha aşağıda bir konumda olanlar şeklinde kurgulanmıştır. Buna karşın; “piçlik yapmamak”, “posta koymamak”, “terör estirmemek”, “Türkçe öğrenmek”, “ülke şartlarını kabul etmek”, “en azından başlangıç seviyesinde İngilizce bilmek” kriterlerini bünyesinde barındıran “bizim gibi olmaya çalışmak” inşa edilmiştir.

“haklarında somut adım atılması gereken insanlar.bir ülke düşünün ki kendi vatandaşları asgari ücret olarak 300 dolar civarı alırken;

komşudan milyonlarca hırsız, uğursuz, katil ülkeye alsın, maaşa bağlasın ve başıboş olarak bütün şehirlere salsın. bu ülkede yüzlerce farklı sorun var, milyonlarca ekstra sorun ithal etmek de akp hükümetine yakışırdı.

yalnız sıkıntı şu ki, olayın vehametini anlamayacak kapasitede adamların hepsi de bu hükümete oy veriyor. umarım asgari ücret 200 dolar seviyesine iner. bu kafayla köpek gibi yaşamaya mahkumsunuz arkadaş.” (Alıntı 5: 14.07.2014 / Ekşi Sözlük)

Alıntıda “öteki”, haklarında somut adımlar atılması gereken, komşudan alınan, hırsız, uğursuz, katil insanlar olarak inşa edilmektedir. Yine birçok alıntıda görüldüğü üzere sığınmacı “komşudan alınan”, “ithal edilen sorun” denilerek iradesizleştirmekte, aracı nesnesi şeklinde inşa edilmektedir. Bu alıntıda da öteki, iradesiz tehdidin oluşmasına sebep olan AKP hükümeti olarak kurgulanmıştır. Burada diğer örnekteki gibi “idraki yetersiz” bir iç öteki inşa edilmiş ve o, kurgulanan bu vahim geleceğe müstahak kılınmıştır.

Müslüman Repertuarı

Bu repertuarda ise sığınmacılar, üst kimlik olan “Müslüman kimliği” yani daha kapsayıcı olan “ümme” anlayışı üzerinden tanımlanmıştır. Öteki repertuarına benzer şekilde yine bir iç öteki kurgulanmıştır.

“eklemettinci türksolu faşolarını başlığı altına toplatmış benim müslüman kardeşlerimdir.” (Alıntı 6: 13.07.2014 / Ekşi sözlük)

Alıntıda yazar “Türksolu faşoları” şeklinde bir iç öteki kurgulayarak sığınmacıyı ve kendini aynı haklara sahip Müslüman ve kardeşlik kavramları üzerinden tanımlamaktadır.

“Elbetteki mazlumun yanında olacağız, ensar olacağız fakat devletin tedbir alması gerekiyor böyle olmaz.” (Alıntı 7: 25.04.2015 / Uludağ Sözlük)

Bir önceki alıntıda olduğu gibi bu alıntıda da “ensar” kelimesi kullanılmıştır. Mekke’den Medine’ye yapılan göç sırasında ensar olan kişiler (Medine halkı) kendi eşyalarını gelenlerle paylaşmışlardır. Bu alıntıda ise “ensar olacağız fakat devletin tedbir alması gerekiyor böyle olmaz.” cümlesiyle bu göç sırasındaki gibi bir yardımın sadece halktan beklenmemesi gerektiği, devletin de tedbir alması gerektiği vurgulanmaktadır.

Empati Repertuarı

Katılımcı sözlük yazarları, Suriye’de yaşanan iç savaşın Türkiye’de yaşanması durumunda nasıl bir tavır içerisinde olacaklarını sorgulamakla birlikte, diğer yazarları “insanlık” zeminine davet ederek ortak bir payda aramaktadır.

“sözcü kafasını rahatsız ediyor anlaşılan. hatırlatayım, in san dır lar!

yarın çekirdek yediğin, bira içtiğin, sevgilinle gezdiğin yollara tanklar, gemiler gelsin bombalasin sen de başka bir ülkede ‘sığıntı’ ol bakalım aynı şeyleri düşünebilecek misiniz.

vicdanınıza sokaym sizin.” (Alıntı 8: 26.09.2013 / Ekşi Sözlük)

Alıntıda yazar, “Sözcü kafasını rahatsız ediyor anlaşılan” şeklinde işaretlediği insanlara, sığınmacıların insan olduklarını hatırlatarak Türkiyelilerle aynı zemine çekmiştir. Şehrin olağan durumunu betimleyen yazar, Suriye’deki savaşa benzer nitelikte bir durum Türkiye’de gerçekleştiği takdirde sözlükte tehditleştirilen, ötekileştirilen, normatif mültecilik dışına itilen sığınmacılar için düşünülenin ve onlardan yapmaları beklenen şeyin savaş durumunda Türkiyeliler için imkânsızlaşacağını vurgulamaktadır. *Sığıntı* kelimesi tırnak işareti içinde yazılarak, sözlükte diğer yazarların onları sığınmacıdan ziyade sığıntı olarak kurguladığını, bir diğer ifade ile her defasında onlara bu bölgeye ait olmadıklarını hatırlatan tavır içinde oldukları vurgulanmaktadır.

“Olması Gereken” Mülteci

“Olması gereken” repertuarında, bir mültecinin nasıl olması gerektiği tanımlanmakta ya da “olmuşu” gösterilerek Suriyeli sığınmacının bu olmuşun neresinde durduğu ifade edilmektedir.

“anlam veremediğim kitle. şimdi ben düşünüyorum ülkemdeki problemler yüzünden bir ülkeye mülteci olarak gitsem, ulan biraz mahcup olurum amına koyim kenarda köşede dikkat çekmeden yaşamaya çalışırım. misafir psikolojisini düşün.

“bunlara bakıyorum bizden rahatlar, bağıra çağıra, insanları rahatsız etmekten çekinmez tavırlarla dolaşıyorlar.” (Alıntı 9: 08.06.2014 / Ekşi Sözlük)

Alıntıda yazar, mülteci olmanın kıstaslarını, biraz mahcup olmak, göze görünmeyen yerde dikkat çekmeden yaşamak olarak inşa etmektedir. Buna binaen “misafir olmak”, evde onun için ayrılan odanın içerisinde oturmak ve ev sahibinin izniyle müsait alanları kullanmak, onun dışında mümkünse kendisine ayrılan alanda durmak olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla, “Bizden daha rahat” yani ev sahibinden daha rahat olma durumu anlaşılamayan nokta olarak ortaya çıkmaktadır.

“ülkemize afrika'nın çeşitli memleketlerinden gelen yüzlerce hatta binlerce zenci var. bu zenciler sabahtan akşama kadar küçük bir tezgahın başında dikilip saat satıyor.

“dilenmiyo onlar. göremezsiniz. gasp veya darp etmiyorlar. duyamazsınız. haberlere konu olacak hiç bir vukaat işlemiyorlar. okuyamazsınız.

suriyeli mülteciler türkiye'ye gelir gelmez bir dilenme veya bir hırsızlık uğraşında olduğu için ve haliyle vatanını bırakıp kaçtıkları için, kurtuluşsavaşı görmüş biz torunlar olarak sevmiyor oluşumuz çok doğaldır. yaşlı demeden, kadın demeden, çocuk çoluk demeden bu vatanın bütünlüğü koruyan biz türkler için bu çok doğal. hiçbir türk valizini sırtlayıp sağa sola kaçmadı. e doğal olarak başkasının bunu yapması vatandaş olarak suriyelilere karşı sevgimizi azalttı.

zenciler dedik, şöyle bi düşünün lütfen. hiçbir zencinin karınıza veya kızıınıza pis gözle baktığını gördünüz mü? yoldan geçen her hangi bir kadının arkasından kötü gözle baktığını gördünüz mü? ben görmedim. böyle şeylerde dikkatliyimdir. kafasını kaldırıp bakmazlar bile. o yüzden suriyeli binlerce mültecinin tek bir kenyalı kardeşim kadar değeri yoktur gözümde. kira isteyen ev sahibinin makatına hortum sokup öldüren de bunlar. para vermeyince adam döven de. şafak sayar gibi bekliyorum defolup gitsinler çöplüklerine diye.” (Alıntı 10: 20.01.2015 / Uludağ Sözlük)

Alıntıda, Uludağ örnekleminde de Ekşi örneklemindeki gibi Afrikalı göçmenlerin Türkiye'deki yaşama uyum sağlama çabaları üzerinden olması gereken mülteci anlatılmaktadır. Yine Afrika göçmenlerin yapmadıkları üzerinden Suriyeli mültecilerin yaptığı iddia edilen eylemler anlatılmaktadır. Olması gereken, bir diğeri üzerinden tarif edilmiştir.

Akabinde Türklerin savaş durumunda ülkeyi terk etmediğini vurgulamanın yanı sıra alıntıda Türkler, “Kurtuluş Savaşı’nda ülkesini terk etmeyenler” şeklindeki tarihsel bilgi üzerinden inşa edilirken, Suriye’den gelenler, “vatanını bırakıp kaçan dilenen ve hırsızlık yapan” şeklinde inşa edilmektedir. Dolayısıyla bahsedilen olumlu yapıları barındıran bir karakterin, olumsuz özellikleri bünyesinde barındıran bir karaktere sevgi beslememesinin yahut besleyememesinin anlaşılır olması gerektiğine işaret etmektedir. Bu alıntıda, “vatanını terk etmeyen biz” inşasının karşısında, “vatanını terk eden öteki” inşa edilmektedir.

Uygulama Sorunu

Bir diğer repertuar olan *uygulama sorunu*nda ise, katılımcı sözlük yazarları hükümetin göç politikasındaki yetersizliğin sığınmacıları mağdur konuma düşürmesi betimlenmektedir. Bu repertuara sadece Ekşi Sözlük’te rastlanmaktadır.

“devletin insanlık ayıbıdır, sen sınırından içeri insanı yardım yapamacağın sayıda sığınmacı alıp onları sokaklarda parklarda yaşam mücadelesi vermek zorunda bırakmak vurdum duymazlığın son noktası haliyle yaz bu insanlar kör topal sokaklarda yaşayabiliyor ama önümüzde kış ayları var aralarında çocuk ve bebeklerin bulunduğu bu aileleri ölüme terketmek senin benim kısaca türkiye’nin ayıbıdır.” (Alıntı 11: 17.07.2014 / Ekşi Sözlük)

Yazar alıntıda, devletin sınırlardan içeri yardım edemeyeceği sayıda sığınmacı alması nedeniyle sokaklarda yaşam mücadelesi vermesinin bir uygulama sorunu olduğunu ifade etmektedir. Kış aylarıyla birlikte sorunun büyüyeceğini ifade eden yazar, bu insanları ölüme terk etmenin ülke ayıbı olduğunu kurgulamasıyla ihtilafı bir durum oluşturmuştur. Çünkü almak ve almamak, her iki durumda ölüme terk etmekle sonuçlanmaktadır. Nitece itibari ile sığınmacı, burada devletin göç politikalarının mağduru şeklinde anlatılmaktadır.

Ekonomik Yük

Ekonomik yük yahut sorun olarak nitelendirebileceğimiz bu repertuara, Türkiye’nin nispeten iyi olan imkânlarının sığınmacılarla birlikte daha kötüye gitmekte olduğuna dair bir durum ve Türkiye’nin imkânlarının gasp edilmesi şeklinde bir anlatımla karşılaşılmaktadır.

“252. her gün turkiye ekonomisine zarar verdiren insanlardır. 1.5 milyon insan gelmiş. hadi arkadas ben de insan sevgisi olan bi insanım da bunlar aldıkları yemekler yetmezmiş gibi islere de girip ucuza calisma bahanesiyle benim insanimin işten cikmasına sebep oluyorsa baslarım oyle multeciye.” (Alıntı 12: 05.10.2014 / Uludağ Sözlük)

Alıntıda, sorumluluk ucuza çalıştıran işverenden alınarak, “islere de girip ucuza calisma bahanesiyle benim insanimin işten cikmasına sebep oluyorsa baslarım oyle

multeciye” cümlesiyle, savaşın getirdiği olumsuz koşullar nedeniyle bu durumda çalışmak zorunda olan sığınmacıya yüklenmiştir. Dolayısıyla oluşan bu problemin sorumlusu işveren değil de ucuza çalışmak zorunda olan işçi olmuştur. Sığınmacının tanımını ise “ekonomiye zarar veren” şeklindedir.

Sonuç ve Tartışma

Çalışmada, *Suriyeli sığınmacıların* ile ilgili Türkiye'deki konuşmalardaki inşasında kullanılan 7 farklı açıklayıcı repertuardan söz ettik. İlk olarak, Ekşi Sözlük yazarlarının, Suriyeli sığınmacıların Türkiye'de olmaması gerektiğini tehdit repertuarı üzerinden iki şekilde meşrulaştırdıkları tespit edilmiştir. İlk durumda sığınmacılar bizzat tehdidin kendisi iken, ikincisinde içeride kurgulanan tehdit unsurlarının nesnesi olarak kurgulanmıştır. Tehdidin kaynağı ülkenin bütünlüğüne kast boyutuyla dışarıda iken, diğer bir boyut “kadim korku” “şer’i rejimi” getirme tehlikesini taşıyan bir hükümetin buna araç olarak Suriyeli sığınmacıları kullanması şeklinde içeride olarak inşa edilmiştir.

Dışarıdan gelen tehdit “muğlâk bir amaç” doğrultusunda “sürekli olay çıkaran” ve “olay çıkarma potansiyeli olan”, doğuştan norm dışı olarak kurgulanan ve “huzurlu bir şekilde geleceğe dair plan yapabilme olasılığını” ortadan kaldıran Suriyeli sığınmacı biçiminde inşa edilmiştir. Suriyeli sığınmacılar tehdidin bizzat kendisidir. İradesizleştirilen ve nesneleştirilen sığınmacı, katılımcı sözlük yazarları tarafından iktidarın amacına ulaşması için bir kaç farklı şekilde araçsallaştırılmıştır. Sığınmacılar, bir yandan hâlihazırda olan “Araplaştırma” sürecine hız kazandırırken, bir yandan da Türkiye'deki tehdidin asıl kaynağı biçiminde kurgulanan iktidarın ülkenin iç dinamiklerini, *demografik kimyasını* bozmak ve İslamleştirmek amacıyla kullandığı kitle biçiminde inşa edilmektedir.

Bunun dışında (Cashmore, 2004) yeni ırkçılığın yeni versiyonu olan öteki hakkında yapılan ırkçılığın bir biçimi de, ötekinin olumsuzlanmasının bir “tehdit” bağlamı oluşturarak inşa edilmesidir. Sığınmacı hakkında yapılan değerlendirmelerin işaret ettiği ırkçılık çerçevesinde sığınmacı çeşitli şekillerde tehditleştirilmiştir. Böylelikle sığınmacıya bu olumsuz iddiaları yönelten katılımcı sözlük yazarları makul gerekçeler sunmakta ve haklılık zemini oluşturmaktadırlar.

Yeni ırkçılık söyleminin bir başka versiyonu ise, “ötekinin farklılıklarının öne çıkarılmasıdır” ve bu farklılıklar çoğunlukla olumsuzdur (Cashmore, 2004). Katılımcı sözlük yazarları sığınmacıları aşağılayarak, farklılıkların olumsuzlanması üzerinden marjinalize ederek, *ithal edilmiş kelleler*, şeklinde iradesiz kılarak, *kuduz köpekler* ifadesiyle de insani vasıflardan ayırıp daha aşağı bir konuma yerleştirerek ötekileştirmektedirler. Ötekinin inşasında Suriyeli kimliğinden ziyade üst bir kimlik olan Arap kimliğinin kullanımıyla da, bölgedeki tüm Araplara bir mesafe alınarak farklılıklar belirginleştirilmiştir.

Sığınmacıların katıldıkları ortama uygun nitelikleri taşımadıkları ve bu ortama uyabilmek için olması gereken özelliklere sahip olmadıklarının vurgulanmasıyla bir öteki tarifi yapılmaktadır. Atıf Yılmaz'ın Kibar Feyzo filminde kullanılan ve köyden gelen ile şehirli olan arasında geçen bir konuşmada ifade edilen, “Sen gelme ulan ayı!” ifadesiyle ötekine hitap eden katılımcı sözlük yazarının kimliği, bu ifadeden de anlaşıldığı üzere, köylü olmayan yani şehirli olandır. Paylaştığı yorumun bir kısmında da şehirlinin yaşayabileceği nitelikleri barındıran “daha modern daha demokratik Türkiye” ifadeleri yer almaktadır. Bir diğer alıntıda ise, “bizim gibi olmaya çalışmak” tanımlanmaktadır. Burada ötekinin tarifinin yanı sıra, yazarların “biz” inşaları ulaşılabilir niteliktedir. Bir anlamda “onun” (Suriyeli sığınmacı) *olamayışları* üzerinden *bizin olmuşluğu* çıkarılabilir.

Alıntılarda, tehdidin inşasında rastlanan bir diğer unsur ise, içeride bir öteki oluşturup bu öteki üzerinden Suriyeli sığınmacıyı tanımlamaktır. Oluşturulan içerideki öteki sığınmacı ile birlikte sığınmacı, karşıtının karşısında yer almaktadır. İçerideki ötekinin sığınmacıyı destekleyen tavrı “öküz zihniyet” olarak kurgulanmaktadır. Dolayısıyla öküz *zihniyetin* vereceği kararlar makullükten bir hayli uzaklaşmakta ve bu nedenle sözüne itimat edilmemesi gereken olmaktadır. Bu doğrultuda “öküz zihniyet”, iktidar yanlısı biçiminde inşa edilmenin yanı sıra anlamayan, kapasitesiz gibi vasıflarla da donatılmıştır. Bu nedenle bu insanların çalışacağı işlerde vasıf gerektirmeyecektir. İçerideki öteki ve Suriyeli sığınmacı karşısında kendini var eden yazar, iki kimliği de niteliksiz kabul etmektedir. Bu durumda sosyal güvencesi olmaması nedeniyle düşük ücreti kabul etmekten başka şansı olmayan Suriyeli sığınmacı, “vasıfsız eleman” olarak kurgulanan içerideki ötekinin işini elinden alacaktır. Kurduğu bu mantık silsilesi ile yazar, iktidarın kararlarını destekleyen yani oy veren *vasıfsızların* seçimleri nedeniyle işlerini kaybedeceği sonucunu çıkarmıştır. Bu denklemden anlaşıldığı üzere, özneyi yazar olarak değiştirdiğimizde vasıflının verdiği karar “doğrudur” ve dolayısıyla bedel ödeyecek olan o değildir şeklinde bir sonuç çıkmaktadır. Netice itibarıyla “öteki”, olumsuzlanarak ayrımcı bir söylem içinde kurulmaktadır.

Sığınmacılar, Müslüman repertuarında ise, kapsayıcı bir kimlik olan Müslüman kimliği üzerinden ya da İslam tarihi terminolojisine ait kavramlar kullanılarak sığınmacılara karşı alınması gereken tavır doğrultusunda tanımlanmışlardır. Öteki repertuarındaki yazarlar, kurgulanan iç ötekiyle sığınmacıyı kendinden uzaklaştırırken, Müslüman repertuarındakiler kurgulanan iç öteki kimliği üzerinden sığınmacıya kendini yaklaştırmaktadır. “Müslüman” kimliğinin doğrudan kullanılmadığı fakat İslam tarihi terminolojisine ait “ensar” kelimesi yine aynı kimliği işaret etmektedir. “Ensar” kelimesi ile Müslüman oluş üzerinden “bizlerin” nerede duracağı ve nasıl bir tavır içerisinde olmamız gerektiği belirtilmektedir. “Ensar” kavramının kullanıldığı alıntılarda herhangi bir iç öteki kurgusuna gerek duymaksızın aynı kimlik altında var olunabilmektedir.

Empati repertuarında Suriye'deki iç savaşın benzerini Türkiye için kurgulayan yazarlar, Suriyeli sığınmacıları ötekileştiren, tehditleştiren, marjinalize eden, diğer yazarların Suriyelilere dayattıkları, olması gerekenin uygulanabilir olmadığını sorgular hâle getirmektedirler.

“Her şeyden önce insanlar” ifadesiyle etnisiteye dair her türlü işareti etkisiz hâle getirmekte ve yaşama hakkını temel alan bir anlayışla karşılamaktadırlar. Ulusal kimliklerden azade insan oluş öne çıkarılıp ortak bir zeminin altı çizilmektedir.

Bu repertuardaki bir başka kavramsallaştırma ise, “sığınmacı” kavramının “sığıntı” ile yer değiştirmesidir. Diğer yorumlara atıfta bulunmaya aracılık eden bu kavram, istenmeyen ve gereksiz görülen kişi için kullanılır. Bu doğrultuda yazar yine daha önce kurguladığı “savaş Türkiye’deymiş gibi düşün” durumunu *sığınmacıymış gibi düşündü*nden ziyade, Suriyeli sığınmacıların maruz kaldığı sığınmacı karşıtı tavrı da barındıran bir kavram olan *sığıntıymış gibi düşün*ü önermektedir. Böylelikle yazar, olumsuz yorumlarda bulunan diğer yazarların hem sığınmacılık olgusunu hem de kendi tavırlarını görmelerini istemiştir.

Sığınmacılar “olması gereken” repertuarında, mutlak sığınmacı tanımına uygun yahut mutlak sığınmacı kıstaslarına uyma çabasında olan veya nispeten “olmuş” sığınmacı üzerinden tanımlanmaktadır. Yazar “olması gereken” tanımının öznesi konumunu geçerek mutlak olmanın yaşayan biçimini inşa etmektedir. Bu inşa edilen kalıba ise Suriyeli sığınmacı sığmamaktadır ya da kalıbı dolduramamaktadır.

“Olması gereken” repertuarında “misafir psikolojisi” ifadesiyle, sığınmacıların burada kalacakları zaman ve takınmaları gereken tavrın çerçevesi belirlenmekle beraber asla buralı ile aynı haklara sahip olamayacağı da vurgulanmaktadır.

Bu repertuarda çarpıcı olan hususlardan biri ise, öteki sığınmacının “biz olma” çabası takdir edilirken, Suriyeli sığınmacının *biz olamayışının* “hak ettiği” takdir edilmeme değildir. Kurtuluş Savaşı’nda vatanını terk etmeyen *bizin* karşısında, Suriye iç savaşında vatanını terk eden “öteki” oluşu onu anlaşılmasız kılmakta ve takdirden uzaklaştırmaktadır. Dolayısıyla burada sergilediği tavır her ne olursa olsun bunlar hiç bir şey ifade etmeyecektir. Çünkü “o”, buraya gelmekle zaten en başından kaybetmiştir.

Sığınmacılar, “uygulama sorunu” repertuarında, iktidar partisinin göç politikalarının mağduru olarak inşa edilmektedir. Yazarlar bu repertuarda, iktidar partisinin baş edemeyeceği sayıda sığınmacıyı ülkeye almanın onlara imkân sağlamakta sıkıntı yaratacağını ve dolayısıyla bu durumun ölüme terk etmek olduğunu ifade etmektedirler. Ancak sığınmacıları Türkiye’ye almayı, onları ölüme terk etmekle ilişkilendirmek pratikte ihtilafli bir anlam oluşturur. Çünkü ülkeye almama durumunda savaşta olan için ölüm kaçınılmaz bir sonudur. Her iki durumda olumsuzluk barındırmakla beraber sığınmacı kabul etmek, sığınmacı açısından nispeten iyi olacaktır ki zaten o sığınma-

yı talep etmektedir. Burada iktidarın partisinin tavrı “insanlık ayıbı” şeklinde daha üst bir kavramla yorumlanmaktadır. Buna ilave olarak “şehri bu hâle getirme” ve “sığınmacıların olumsuz koşulları” aynı düzlemde sorun olarak irdelenmesi de ayrı bir tartışma konusudur.

Bir diğer repertuar olan ekonomik yük repertuarında yazar, rasyonel olma pozisyonunu koruma adına sığınmacı karşıtı oluşunu makul gerekçeler sunarak inşa etmekte ve kaygısının asılsız olmadığını belirtmektedir. Bu tavırla yazar ırkçılığı reddetmekte ve sosyal, ekonomik ve politik anlamda bir takım kazanımlar elde etmektedir (Billig, 1988’den akt., Every ve Augoustionos, 2007). Böylece o, şahsına yöneltilebilecek “ön yargılı” suçlamasını kendinden uzaklaştırabilecektir.

“[S]uriyelilere verilen tepkinin nedeni asla ırkçılıkla açıklanamaz. insanların tepkisi suriyeli oldukları için değil huzur bozdukları için aslında...” (12.05.2014 Uludağ Sözlük) ifadesi de, aslında suçlamaları savuşturmak adına kullanılan ifadelerden biridir. Yeni ırkçılık söyleminin tipik örneği olan bu ifade, bir reddetme akabinde karşı olmayı makul gerekçelerle anlatma söz konusudur. Böylelikle “deliller” sunarak haklılık zemini oluşturulmaktadır.

Ekonomik yük repertuarında öne çıkan hususlardan bir diğeri ise, Suriyeli sığınmacıların Türkiyenin işini elinden alan konumuna oturtulmasıdır. Bu cümledeki gizli özne olan işveren ise, sorumluluktan azat edilmiştir. Lübnan iç savaşından sorumlu tutulan Filistinliler gibi (İbrahim, 2008) burada da sorumluluk sosyal güvencesi olmayan sığınmacının mağduriyetini kullanarak ucuza çalıştıran işverenden alınmış ve durumun kurbanı cümlelerin nesnesi sığınmacıya yüklenmiştir.

Sığınmacı oluş çoğunlukla göz ardı edilmiş bir takım suçlamamalar ile mağduriyetleri tartışılır hâle getirilmiştir.

Bir diğer husus ise tehdit bağlamına gömük cinsiyetçi tavidir.

“kadin çocuk ve ihtiyarlara kapımız açıktır. ancak erkekleri dönüp ülkeleri için savaşmalıdır. çünkü ya esadlılardır yada muhalif. tıpkı yerleştikleri türkiyedeki gibi” (Alıntı 13: 06.09.2013 / Ekşi Sözlük)

Alıntıda, hem cinsiyet hem de yaşa dayanan kimlikler baz alınarak kimlerin burada kalabileceği belirtilmektedir. Cinsiyet rolleri kadınların (ev işlerinde, daha pasif alanlarda) ve erkeklerin (dışarıda, daha aktif alanlarda) toplumsal işbölümüne katılımına yön vermektedir (Çıtak, 2008). Bu noktadan baktığımızda kadın daha pasif, savaşamayacak olandır. Kadınların, ihtiyarların ve çocukların savaşmayan pozisyonuna yerleştirilmesi onları tehdit olmaktan çıkarmaktadır. Dolayısıyla kimliği inşa etme isteğine kaynaklık eden korku ve kaygılardan kaçma eğilimi, genç erkeği tehditleştirerek gelmemesi gereken konumuna yerleştirmektedir (Langman, 1998’den

akt., Howard, 2000). Böylelikle genç erkek kimliği Türkiye'deki kimlikler üzerinden kutuplaştırılmakta ve yazarın kendi kimliğinin varlığına ve sürekliliğine tehdit oluşturmaktadır. Bunun dışında çizilen bu çerçevenin dışına itilen genç erkeğin tarafsız olma hakkı elinden alınmıştır.

Peki ötekileştirilen, tehdit faili olarak yansıtılan ya da tehdidin aracı olarak kurgulanan Suriyeli sığınmacılar Türkiye'de yaşadıkları durumu nasıl inşa etmektedir?

“Bizi burada pek sevmezler, bazen gelip camdan içeri bir şeyler atarlar, niye geldiniz buraya derler.” (Eminönü, Kadın 56 yaşında)

“Karakoldan kovulduk, kimlik falan yok buradan gidin dendi” (Gaziosmanpaşa Erkek 46 yaşında) (İnsan Hakları Derneği, 2013).

Rapora göre sığınmacılar, ayrımcılık ve sosyal dışlanmaya maruz kalmaktadır.

Alıntıda görüldüğü üzere “niye geldiniz buraya” davranışı beraberinde fiziksel bir saldırıyı da getirmektedir. Bu tür ayrımcı davranışlar neticesinde gerginlik çıkmakta ya da çatışma yaşanmaktadır. Çatışmanın kaynağı alıntıdaki gibi Türkiyeli de olmayabilir. Ancak haberlerde yer alışı biçimi sığınmacıya tepkiyi kimi zaman daha çok artırmaktadır. Daha öncede bahsedildiği üzere, yapılan haberlerde Suriyeli kimliği öne çıkarılmaktadır.

Yücebaş (2015), Suriyeli sığınmacıların yaşadığı sınır illerimizden Gaziantep'in yerel basınında yer alan haberlerdeki olumsuzluk barındıran olaylarda Suriyeli kimliğinin vurgulandığını yaşanan olaylarda şiddetin sebebinin ve öznesinin muğlaklaştığını belirtmektedir. “[N]e Şam'ın şekeri ne Arap'ın yüzü” atasözünde de görüldüğü üzere, Suriyelilere olan bu nefreti besleyen bir takım sağduyusal bilgiler de elbette ki mevcut. Ekinci (2015), toplumda zaten Arap nefretini besleyen yeterince malzeme olduğunu belirtmenin yanı sıra ortalama bir milliyetçilik algısında Arap oluşu şu şekilde özetlemiştir. “[O]rtaçağ karanlığında debelenen ve modernleşmenin tarihsel olarak hep gerisinde kalmaya mahkûm.”

Sonuç itibarıyla ırkçılık ile karşılaşılan toplumlarda ırkçı söylemler üretilmesi muhtemeldir. Bu tür söylemler ise kalıp yargılar, ön yargılar ve ideolojiler üretir ve bunun neticesinde baskın söylemi korunur ve kollanır (Cashmore, 2004).

Bulguların bir kısmı ırkçılığın bariz örneklerini içerirken bir kısmının ise olumlu olduğu ve bu söylemlerin değişik yönlere çekilebileceği de anlaşılmaktadır. Dolayısıyla söylemlerin yaygınlık oranı, hangilerinin ilerleyen dönemlerde daha etkili olacağı da önem taşımaktadır (Tolay, 2011). Söylemlerin hangisinin daha yaygın olacağına dair soru ele alındığında, daha geniş bir veri mecrasına ihtiyaç duymanın yanı sıra gerçek hayatın karmaşık ve grift yapısı da bu soruyu cevaplamayı pek mümkün kılmayacaktır. Ancak Suriyeli sığınmacıların yaşadığı bölgedeki Türkiyelilerle odak

grup görüşmesi yapmak, yaygın söylemlere ulaşma imkânı tanıyabilir. Etkin olacak söylemleri görmek ve bunların olumlu yönlerini desteklemek, sığınmacı yararı ve insan hakları boyutu açısından önem taşımaktadır.

Bu doğrultuda Tolay'ın (2011) çalışmasında bahsettiği üzere, hâli hazırda var olan repertuarlar üzerinden tersine çevirebilir bir durum oluşturmak yani repertuarların olumlu taraflarını güçlendirmek ve olumsuz tarafları için ise karşı argüman geliştirerek olumsuzluklarını azaltmak mümkün olabilir. Bu bilgiler ışığında empati, Müslüman ve uygulama sorunu repertuarları olumluluk barındıran ve sığınmacı karşıtı olmayan repertuarlardır.

İlk olarak empati repertuarı değerlendirildiğinde, yazarların sığınmacıyı inşa ediş biçimleri çoklukla onların da insan olduğunu hatırlatmaları ile başlamış ve akabinde “benzer durumlar buralının başına gelse” diyerek sığınmacının ve yazarların ya da buralıların insan oluşları empati kurmaya teşvikle bir kez daha güçlendirilmiştir. Bir bakıma kategorizasyon zemini ayrıştırıcı olmamış, tam tersine daha kapsayıcı hâle getirmiş ve ulusal aidiyetler bir tarafa bırakılmıştır. Dolayısıyla güçlü bir temel üzerine oturan bu söylemin güçlendirilmesi, ırkçılığı tersine çevirebilir kılmak adına oldukça önem arz etmektedir. İkinci olarak Müslüman repertuarı ele alındığında yine sığınmacı kabulü açısından bir diğer önemli bir repertuar olmasının yanı sıra rağmen, içinde bir takım olumsuzluklar da barındırmaktadır. Katılımcı sözlük yazarları Müslüman kavramını kullanarak sığınmacı ve kendisi için üst bir kimlik üzerinde birliktelik oluştururken içeride bir öteki yaratmaktadır. Dolayısıyla bu repertuar, içeride ötelenenin sığınmacıya olumsuz bakışını destekleyebilme açısından risk taşımaktadır. Bunun dışında Müslüman olmayan sığınmacı, söylemin inşa alanına alınmamaktadır. İslam terminolojisine ait “ensar” kavramının kullanıldığı alıntılar ise daha olumludur. Çünkü burada yardım anlayışı ön plana çıkmaktadır. Bu doğrultuda bu söylemin yardım yönünün güçlendirilmesi anlamlı olacaktır. Son olarak uygulama sorunu repertuarı da sığınmacıya karşı kısmen olumlu bir bakış içermektedir. Bu repertuarda sığınmacıların şehirlerde oluşunu “*şehri bu hâle getirme*” şeklinde yorumlamakla birlikte, sığınmacıların göçmen politikalarındaki bir takım eksiklerin mağduru olmaları biçiminde yorumlama ile sığınmacı ihtilafı bir durum içerisinden sığınmacı anlatılmaktadır. Bu noktadan hareketle, belki politikadaki bir takım düzenlemeler, sığınmacıya bakışı değiştirebilme olasılığını beraberinde getirmektedir. Bunun dışında daha materyalist bakış açısı içeren ekonomik yük repertuarında ise, karşıt argüman geliştirmek ve onların yük olmayacaklarına dair bir anlam inşası oluşturarak durumu tersine çevirebilir. Ancak bu noktada insani bir yaklaşımdan oldukça uzaklaşmaktadır. Bu minvalde Yücebaş (2015), Suriye'deki savaşın Gaziantep'teki halı piyasasını canlandırdığına ve kalifiye elaman soruna çözüm olduğuna dair Gaziantep yerel basınında yer alan habere karşıt bir argüman getirerek sığınmacı karşıtlığını azaltma durumunu, mağduriyetten fayda sağlamak şeklinde değerlendir-

miştir. Nitekim belirtildiği üzere ekonomik yük repertuarı insani olmaktan uzak daha materyalist bir anlayış üzerine oturtulmuş bir repertuardır.

Netice itibarıyla bulgular gösteriyor ki sığınmacıyı desteklemek veya desteklememek, savaş mağduru insan üzerinden değil de sığınmacının politik motivasyonlarının ortaya çıkardığı kimlik kesişimleri üzerinden tartışılmaktadır (Langman, 1998'den akt., Howard, 2000). Dolayısıyla insani bir meseleyi değerlendirmede politik tutumların etkisi görülmektedir. Yine bu minvalde bakıldığında dış politikaya dair söylemler oldukça geniş bir yer tutmaktadır. Bu nedenle disiplinler arası bir çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmanın kısıtlılığı, sosyal medyada sadece iki farklı platformda çalışılmasıdır. Daha geniş bir veri zeminine ihtiyaç muhakkaktır.

Bulgulara bir başka perspektiften bakıldığında, sığınmacılar olumsuz bir çerçeve içine sığdırılmakta ve bir anlamda “kötü” olarak inşa edilmektedir. Bu bağlamda insan İslam’a göre bir melekle aynı seviyeye gelebildiği gibi hayvandan daha aşağıya da inebilmektedir. Çin felsefesinde ise insan, Ying-Yang’a göre zıt kutupları içinde barındıran olarak tasavvur edilmektedir. Bütün bu söylemlerden de anlaşılacağı üzere insana iyi ve kötüyü barındırabilme imkânı sunulmaktadır. Söz konusu bulgularda ise, öteki ya da tehdit olan sığınmacının bu iki zıtlığı barındırmasına ya da seçmesine imkân tanınmamıştır. Bir başka ifade ile sığınmacı, doğuştan kötü olandır. Bazı katılımcı sözlük yazarları *vaftize* müsaade etseler de, bazıları için onların iflah olmaları mümkün değildir. Bu minvalde kötünün inşası, kötü olanın hak ettiği muamele ve mülteci başlığı altında, ayrımcılık ile doğuştan kötü olma arasındaki ilişkiler gelecekteki çalışmaları konusu olabilir.

Extended Abstract**Social Construction of Syrian Refugees in Daily Speech in Turkey: Interpretative Repertoires and Social Media**Sümeyye Yıldırım^a, Göklem Tekdemir Yurttaş^b**Abstract**

In this study, various ways of describing Syrian refugees as used by a specific group of social media users who identify themselves as “dictionary writers” have been studied through critical discursive psychology and interpretative repertoires. Ekşi and Uludağ collaborative dictionaries, which are the most popular online dictionary sites in Turkey, were used as a database in the process of collecting data, giving the opportunity to reach various discursive repertoires. One hundred web pages from Ekşi Dictionary (10 entries per page, a total of 1000 entries) were analyzed. Fourteen web pages from Uludağ Dictionary (25 entries per page except for five entries on the last page, a total of 330 entries) were also analyzed. When quoting extracts from the collaborative dictionaries, the page count was taken into consideration, thus more extracts were taken from Ekşi Dictionary. Extracts were analyzed using the critical discursive approach. As a result of this research, seven different repertoires were defined. First of all is the repertoire of “threat,” in which Syrian asylum seekers are constructed as a threat in two forms: while the asylum seeker is the primary threat in its first form, they are seen as the tool of the primary threat in its second form. According to the repertoire of “othering,” Syrian asylum seekers are “otherized” through subjection to humiliation, marginalization, and dehumanization. In the repertoire of “Muslim,” Syrian asylum seekers are defined with a supra-identity as a Muslim beyond national identities, positioning the dictionary writer on similar ground with the asylum seeker. In the repertoire of “empathy,” the refugees are the subject of statements regarding humanity as the common ground. In the repertoire of “normative refugee” an absolute refugee frame is sketched, discussing whether a Syrian refugee fills this frame or not and how they fit in. According to the repertoire of “administration problem,” the inadequate policies of government in relation to the current situation are held responsible and the refugees are identified as victims of governmental policies. Finally, in the seventh repertoire, which can be referred to as “economic burden,” the refugees are described as a burden on the economic system; they are given shelter and care but are also unwanted by the Turkish people.

Keywords:

Critical Discursive Psychology • Interpretative repertoires • Social media • Asylum seeker

a (✉) Social Psychology Division, Department of Psychology, Istanbul University, Fatih Istanbul 34459 Turkey • Email: sumeyyeth@gmail.com

b PhD., Department of Psychology, Istanbul University • Email: tekdemir@istanbul.edu.tr

Received: April 28, 2015

Accepted: June 19, 2015

OnlineFirst: August 22, 2015

Copyright © 2016 • The International Refugee Rights Association • <http://mejrs.com/en>

ISSN 2149-4738

DOI 10.12738/mejrs.2016.1.1.0004 • Spring 2016 • 1(1) • 103-122

“The foreigner is not one who comes today and goes tomorrow, the foreigner is one who comes today and does not leave tomorrow,” (Simmel, 1908). This quote explains one understanding of refugees, who are defined in various ways, as “foreigner.” It is related to the anxiety of the asylum seeker who has identified a sense of unease with foreign concepts such as will they leave again or will they share the residents’ space long-term. Here it is not a situation of being a foreigner of one’s free will but a situation of being a foreigner as a result of forced conditions. Namely, it is a question of the case of asylum. Asylum is born from the necessity of migrants beyond economic and cultural factors, and as a consequence has an important place. Because the ethical concerns of refugees are more easily accepted compared to other immigrants, asylum is seen to appear out of control (Tolay, 2011). Asylum seekers are considered to be illegal immigrants, for they have often left their own countries through informal ways and this situation leads to chaos. This situation in Western Europe, in spite of the matter of asylum seekers in Turkey, has not been discussed in political circles or in public opinion before the civil war in Syria (Tolay, 2011). In fact, Turkey faced the phenomenon of asylum seekers from the beginning because of the civil war that had emerged in Syria. Therefore, the problems of status faced by refugees and asylum seekers have emerged in Western Europe similarly as they have in Turkey, too.

A conceptual agreement has not been reached for the victims of the war coming from Syria. Therefore, because the Disaster and Emergency Management Chairmanship (AFAD) for the Prime Minister of the Republic of Turkey accepts people coming from Syria to Turkey seeking asylum as “Syrian asylum seekers,” this status has been used in the current study. However, some studies and newspaper articles have referred to people from Syria seeking asylum in Turkey in the form of “Syrian refugees.” Therefore, the concept of Syrian refugee will be used in data quoted from these sources, as appropriate to the original study or article (İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2013).

Background

The Syrian Civil War and the Right to Asylum

The existence of external political forces along with high unemployment, growing social inequities, corruption, the regime’s denial and violation of basic human rights, a decline in buying power, and other economic and political reasons have all been identified within the background of the Arab Spring.

The Syrian Civil War, being a part of this movement, started on March 15, 2011. Since 1963 in general, opponents have demanded the Baath Party (since 1970 and later the Assad family in particular) be removed from power. In line with these demands, 15 children in the Syrian city of Dera were tortured on the grounds they

had written anti-regime slogans on the walls and this situation subsequently triggered the emergence of street protests by the people (Özekin & Akkaş, 2014). The Syrian government's intervention using violence on the street demonstrations increased the public response, leading to demonstrations across the whole country, and turned into a bloody war following these events. The demonstrations spread to Damascus and all of Syria after Dera (Güçtürk, 2014).

With the onset of events, Syrians without tangible opportunity could not leave the region they were in. Those who could first immigrated to areas of the country without war. As a result of war spreading country-wide, food and other staples for living decreased and gangs of thieves were selling these goods at inflated prices. For this reason Syrian people were forced to leave the country (Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi [ORSAM], 2013). People who were victims of the unusual situation of Friday, April 29, 2011, have claimed asylum in Turkey. Immigration in Turkey, which had started with 252 individuals, today is estimated to number 265,000 refugees staying at the outdoor camp in Suruç, while the number of refugees living outside these camps is estimated to be 1,622,839 according to the United Nations High Commissioner for Refugees (United Nations High Commissioner for Refugees [UNHCR], 2015).

The Middle East and Syrian Asylum Seekers in Turkish Affairs

The topic of the Civil War has been on Turkey's agenda for a long time due to Turkey and Syria sharing a border as well as references to changing foreign policy (with the motto "axis shift") and the extent of humanitarian aid.

The Arab Republic of Syria exists within the borders of the Middle East and is Turkey's greatest bordering neighbor. The decisions made by the Turkish government which reflect upon the civil war were brought together with a set of rhetoric relating to foreign policy change along with criticisms about the overly familiar situation in the Middle East and the oft repeated question of "what does the Middle East mean to us?" (Türkiye Stratejik Araştırma Enstitüsü, 2010; Tüysüzoğlu, 2012).

A number of newspapers and alternative news blogs have stated that Turkey, considering its imperial objectives, is involved in the region in reference to the mission of establishing order (Fuat, 2013). Some of them indicate that being in the vicinity, the fire will jump to Turkey, that the Assad regime needs to leave as soon as possible to minimize the damage, and that Turkey is producing a foreign policy in this direction (Çelik, 2013).

Dağlıoğlu (2014), from the authors of Agos gazette tried to understand the status of Syrian refugees left in the shadow of these reviews and policies by posing questions about the topic to experts. The issues discussed in the text via the questions "What

is a guest?” “What is a refugee?” and “What is an asylum seeker?” indicated that the people from Syria should be recognized as refugees under international law.

We can talk about the rhetoric of racism with two differences being the new and the old type. The old style of racism is defined as cases which support discrimination and separatist violence, one race based on another being biologically inferior, and the assumption of a distance that exists between races (Henry & Sears, 2002). The concept of modern racism emerged after the 1970s because the occurrence of racism in the community is no longer welcome and considered to be politically incorrect. Modern racism is defined implicitly as a form of harboring negative thoughts of racism against minorities together with having a view that advocates racial equality (Gaertner & Dovidio, 2005).

The “other” who had previously been exposed to direct discriminatory behavior is now exposed to implicit exclusion. A study conducted in England on this manner examined whether or not the behavior of discrimination or prejudice had occurred against Gypsies in a discussion that took place on a social networking site (Goodman & Rowe, 2013). On the social network sites used in the study, Gypsies were described as immoral, tending to be criminal, and inhuman. Therefore, writers who had entered comments like this on the social networking site contrived justifications like this to legitimize violence or discriminatory behavior against Gypsies, as well as their exclusion from the community (Goodman & Rowe, 2013).

According to another study (Doherty & Augoustinos, 2008), the Tampa Incident, where a group of refugees was rescued by Norwegian shipping vessels and not taken to Australia, was analyzed in Australian printed media as a legitimization in public discourse. The main focus of analysis via national rhetoric is the presentation format of asylum seekers in the media together with the rhetoric of the nation. The analytical focus in a critical discourse study is how the minority is marginalized by nationalist rhetoric. One of the interesting aspects of the study is how in the press, people who come with the request for asylum are reflected as “boat people” rather than expressed as “refugees” or “asylum seekers.”

Geographically, Israel’s deportation of Africans is more closely affiliated with Turkey. Owing to Israel’s exclusion policy, Sheen (2014), an independent journalist and filmmaker, tried to make an analogy of being a refugee clear in his essay entitled “African refugees in Israel: The plight of non-Jews in the Zionist state.”

Another study examined the problems of Palestinian refugees living in refugee camps in Lebanon. Ibrahim (2008) indicated that Palestinian refugee camps established in Lebanon during the 1948 Arab-Israel Wars had the worst living conditions for a refugee camp; it denotes that Palestinians in the camps did not have citizenship and this excluded them from Lebanese society.

In the study performed by Baklacioğlu (2008), during the era when less refugees were being brought in compared to current numbers, under the theme of “the process of ‘otherizing’ the social sphere of refugees,” a majority of refugees coming from Somalia and Iraq were identified as a generally easy but hopeless people who were ethically incompatible, choosing full-paid work, being lazy, noisy, having no habits of cleanliness, and unable to sustain themselves. They were identified by officials in local government and staff at charitable organizations as being “an indigent domestic social burden sharing insufficient resources.”

Tolay (2011) indicated that the topic of refugees in Turkey was not a subject that had been discussed in political circles or among the public before the civil war in Syria. Tolay has identified six different discourses which sought answers to the following questions of how are refugees are perceived and how do perceptions in this direction influence policy. In this study, the concepts of refugee, asylum seeker, and immigrant were often used in place of each other. Therefore, these words should be assessed within this context as discourses, not for the semantic parsing of the words. “Hospitality rhetoric,” in order to be hospitable in terms of the nature of kindness, is credited to the attribute of the temporariness of a guest, which while positive, constitutes a negative situation. “Pity rhetoric” emphasizes the suffering and unjust situations of refugees. “Multiculturalism rhetoric” is envisaged as an historical source discourse. The concepts of tolerance and multiculturalism, aside from being believed to be remnants of the Ottoman period, are often times seen to be incongruous with real life. The national rhetoric of Turkey belongs to Turks and it is assumed that foreigners operate against Turkey. The “why here” rhetoric has been constructed on Turkey’s inability and lack of self-sufficiency. The rhetoric of “economic conditions” is constructed on damage to the economy and the way it raises unemployment; compared to other discourses, this one is less emotional and more from a materialistic framework. “Security” rhetoric is discussed from what is rarely encountered when compared to the West. “Rights” rhetoric, as only mentioned through the voice of experts, is described as being a human right, a right for refugees seeking asylum.

In Turkey, discourses during the time in which the *foreigner who doesn’t leave* (another name for asylum seeker or refugee) is not enrolled, while having the same aspects, acquire a different character, albeit partially, even if it is a reflex or a reaction.

In a study addressing the level of Turkey’s social acceptance on the issue of Syrians, a public opinion survey was conducted (Erdoğan, 2014). Through the survey, the “Syrians are our brothers” rhetoric was found to not be a sustainable situation for living with Syrians. Turkish community, while placing a cultural distance between themselves with Syrians, is said to have not withdrawn from granting them immediate citizenship. However, Turkish society is mostly opposed to the premise of sending

Syrians back because of the ongoing war. On the subject of Syrians, the brotherhood and sisterhood of religion, neighborliness, and the idea of supporting escape from persecution have been interpreted as a high level of social acceptance.

While a high level of social acceptance is mentioned, refugees, asylum seekers, and minorities have been subjected to similar problems in Turkey as have been experienced in many parts of the world.

In the report from the Human Rights Association (İnsan Hakları Derneği, 2013), when considering studies about Syrian asylum seekers, Circassian, Roman, and Christian communities were stated to have hesitations with respect to Syrians staying in camps. Some of the asylum seekers staying outside of the camps had been exposed to discrimination and social exclusion. Asylum seekers who can't speak Turkish also experience problems in arranging access to public services and social relationships.

In the Female Asylum Seekers Living Outside of Camps Report (İnsan Hakları ve Mazlumlar için Dayanışma Derneği, 2014), The Society of Interdependence for Human Rights and the Oppressed (MAZLUMDER), while indicating that according to socio-economic status some asylum seekers living outside of the camp are in very good conditions, another part is stated to live in conditions quite far removed from human needs.

In terms of gender, studies which examine the intersection of the situation of ethnic refugees and female identity (Crenshaw et al., 1991 as cited in Pittaway & Bartolomei, 2001) describe through case studies the discrimination that female refugees have been exposed to.

Despite the claim of refugees as threats, according to data from the Department of Public Security's General Directorate of Security (Anadolu Ajansı, 2013), Syrian refugees were seen involved at a rate of 33 in 1000 criminal events. Authorities indicated these were not of a nature that would threaten general public security.

The actions of asylum seekers for the most part are recognized as a problem of "security" and from this framework are subject to assessment (Kolukırlık, 2009). The press, and some politicians and social welfare institutions, have similarly expressed crisis and danger are inherent to the situation. The press's submission format, intermediary to the reflection of the arrival process of asylum seekers to society, tries to make clear in the eye of the public what kind of threat asylum seekers pose (Kolukırlık, 2009).

In Turkey, the notions of the widespread use of cyberspace dictionaries, which offer points of view and sharing opportunities similar to social networking sites, and "collaborative dictionaries," which result from forum mergers distinct from the classic dictionary, emphasize that concepts are not limited by technical meanings

written in books, but are reshaped by those who use and speak them (Sönmez, 2009). The contributor with the most users and first from the dictionaries is Ekşi Sözlük (Sour Dictionary). During its founding it started with 20 people, then after periodically recruiting writers it now has approximately 700,000 contributors. This period is known as the first generation of authors. The information entered into the dictionary does not have to be accurate or objective. The difference in generations, which had at first been an indication of hierarchy, was abolished as of 2010.

Collaborative dictionaries are designed for open discussion, continuance of the discussion, and conclusion in a suitable structure through consensus or dissociation. Collaborative dictionaries create an alternative media domain while also enabling discourses that cannot find a place in mainstream media to come to light. Nevertheless, the structure of cyberspace naturally mitigates the likelihood of encountering different ideas from the ideas held by the people who use it. More precisely, it shows that a person with one statement, being a member of a site with similar ideas, usually tends to read those pages. While writing comments, a conservative will be a member of a similar site, a liberal of a liberal site, and a Marxist of a Marxist site. This situation inevitably leads to polarization (Sunstein, 2007).

The main objective of this study is to see which descriptive repertoires are used while conversations in Turkey on “Syrian asylum seekers” are being formed. Therefore, cases discussed in little-censored or uncensored format from the dictionaries Ekşi Sözlük (Sour Dictionary) and Uludağ Sözlük (Uludag Dictionary) were preferred as they are widely used by participants in Turkey. As mentioned, while the collaborative dictionary authors are speaking of Syrian asylum seekers, the versions characterizing these will be discussed in the framework of the interpretive repertoires that took place using the critical discursive psychology approach.

Method and Analytical Framework

Analytical Method

From the traditional standpoint of discourse studies, a discriminating post embeds language or rhetoric to the center of analysis. One form of critical discourse studies is critical discursive psychology, which performs analyses on three basic concepts. The approach of critical discursive psychology has the objective of investigating the subject position of the formed discourse, the ideological dilemmas, and which interpretive repertoires were used as well as how accessible these interpretive repertoires (linguistic resources) were if they did exist (Arkonaç, 2013).

The focus of this study will include “interpretive repertoire” as imported to the concept of social psychology. Potter and Wetherell (1987), in their book *Discourse*

and Social Psychology, define the concept of interpretive repertoire as “a system of repeatedly-used expressions that are used for defining and interpreting an activity, case, or event.” In a sense, events are a way to understand a situation or objective within the same history that has been experienced or continues to be experienced. When looked at it from this direction, the language offered for constructing an object or event supplies diversity and ways of understanding to the speaker. One is forced to make a choice from the ways of interpreting the world due as one way will be more powerful compared to any other format for linguistic speakers. Thus, while one portion of construct shapes can be more accessible, other construct shapes would be difficult to access (Edley, 2001). From the repertoires, the main one constantly changes and transforms these constructs that entered into the process of mutual speech. Analysis of the construct that occurred during this ongoing transformation, as it is not universal, will not pass beyond local interpretation. In other words, it has been built within a context, and it is specific to that context.

On the methodological plane, if discourse studies are differentiated from traditional social psychology, they will also vary in sample selection. They give significance to meeting with people that represent different discourses by determining likely discourses rather than reaching many people (Çoker, 2012).

This approach, in contrast to the unfeasible nature of neutrality, paves the way for the formation of an interview environment that enables confrontation. Therefore, it prepares groundwork that will trigger repertoires or language resources that the participants will bring to the moment of interaction (Potter, 2012).

Data Collection Technique

The study data was obtained from Ekşi Sözlük and Uludağ Sözlük, the most-used collaborative dictionaries in Turkey, allowing access to different discourse repertoires whose opening title was relative to “Syrian asylum seekers.” In total, 1000 comments were read from Ekşi Sözlük with 100 internet pages and 10 comments on every page. These pages corresponded to 216 pages when transferred to size A4 sheets. Fourteen pages were read from Uludağ Sözlük for a total of 330 comments, with 25 comments per page except for the last page which only had 5 comments. When converted to A4 format, these pages total 59 sheets. More comments were cited from Ekşi Sözlük based on the page-to-page ratio for the dictionaries. Comments that were cited will be discussed within the framework of the interpretive repertoires that received analytical focus, so as to identify other versions that are in the sub-heading of critical discursive psychology.

Analysis Results

When analyzing the data from the citations obtained from the dictionaries, seven different interpretive repertoires were encountered. From the first repertoire of “threat,” two different forms of threats were identified for Syrian asylum seekers. In assembling the first one, asylum seekers were identified as the primary threat, and in the second one, asylum seekers were an intermediary of the primary threat. If several strategies were used, it was marginalized into the “other” repertoire. In the “Muslim” repertoire, the asylum seeker has been identified beyond the national identity, and is assessed on the same footing as the author of the collaborative dictionary using their Muslim identity being the supra-identity; for the “empathy” repertoire, asylum seekers are defined by considering the common ground of humanity. The “normative refugee” repertoire discusses depictions of an absolute refugee framework and where these asylum seekers are to be contained. Another method discusses asylum seekers over “internal displacement” or “non-internal displacement” as another immigrant or refugee. In the “problematic administration” repertoire, asylum seekers are discussed in the framework of victimization due to the ruling party’s improper policies that are inappropriate for the situation of these Syrian asylum seekers. In the last repertoire of “economic burden” the asylum seeker is defined as a person who is considered to be a burden that Turks don’t want to look after and is damaging to the economy.

Threat Repertoire

In this citation, asylum seekers are criticized as threats in two different ways. The first version constructs asylum seekers themselves as the personal threat; in the second one, the asylum seeker has been constructed in nature as inert, feeble-minded, and the tool of violence.

Active Threat: Is the situation of eliminating or reducing the possible likelihood of threats that are made to “the ability to make plans peacefully for the future.” Syrian asylum seekers, having been placed in southern provinces, are constructed as the threat themselves, not knowing the “why” they are in Turkey. In order for “a peaceful future” to occur on behalf of an “unknown purpose,” the physical settlements in Hatay province that are suitable for being terrorist structures have been imagined as a state of concern by one writer of Ekşi Sözlük. The discourse strategy of “the enemy among us” (Lynn & Lea, 2003) coincides with the construction of a threat that is present.

Disposed Threat:

“For Turkey to pass to the level of a religious state, they are the brainless sheep that have been imported in order to provide potential votes to the government.

edit: I should add, it is not only the potential votes. At the same time in the moment

of regime change, these fundamentalist rabid dogs will probably arm and swing over the secularists.” (Excerpt 2: 26.10.2013 / Ekşi Sözlük)

In this comment, the threat that is differentiated from other comments has not been constructed about simply one that threatens or one that is being threatened. In this one, the threat is constructed over three separate elements: that which threatens, that which is being threatened, and the vehicle of the threat. The author from Ekşi Sözlük has stressed that the actual threat is to be found in the government, and that the ones being threatened are the secularists and the Republic of Turkey’s current regime. Syrian asylum seekers have been made feebleminded, being the “brainless sheep brought in” as in the phrase of brainless sheep brought in for the purpose of providing potential votes to the government. In other words, the buyers and sellers are objectified as the threat. Thus emerging from the element of actual threat, this process of being brought in is positioned as the intermediary tool of the threat.

Other Repertoire

Participant dictionary writers have marginalized asylum seeker by using various strategies. The first of these is to humiliate them by endowing them with negative qualities and dehumanizing them, thus preparing the ground for them to be deserving of ill-treatment. The second is “otherizing” by marginalizing them through fiction with negative differences. Another form of “otherizing” is shaped to be constructed as punishment; the internal “other” fictionalizes as it negatively assimilates with the external “other;” namely, at the same time as the internal other is at the forefront with the negative characteristics of the asylum seeker.

The catchphrase “don’t f%\$#ing come, you bear!” from the movie *Feyzo, the Polite One* (1978), was used by one of Ekşi’s authors. It is a sentence that an urbanite said to Feyzo in the movie directed by Atif Yılmaz. Therefore, the author has co-substantiated the “other” against the more modern and democratic Turkey via the character reference in the previous sentence. Feyzo had migrated from his village to the city and “couldn’t know” what was necessary in the city. The conditions for being a refugee have been taken from the refugees’ hands with the phrase “pathetic display,” devalued with the expression “war victims,” dehumanized with the expression “vermin swarm,” deemed unqualified with the expression “unemployed,” and fictionalized that they are prone to crime with the expression “criminal case.”

Muslim Repertoire

In this repertoire, refugees are defined through the supra-identity of Muslim, namely, a more inclusive understanding of nation. Again, an internal “other” was fictionalized in a similar way to the “other” repertoire.

“under the heading of Fascists of the Turkish Left, Eklemettinci recalls that Muslims are my brothers and sisters.” (Excerpt 6: 07/13/2014, Ekşi Sözlük).

The author defines himself and asylum seekers through the concept of Muslim and brotherhood; people who have equal rights through the fictionalization of an internal other in the “Fascists of the Turkish Left” quote.

“Of course we will stand beside the oppressed; we will be ‘Ansar’ but the state must take measures. It will not like this.” (Excerpt 7: 04/25/2015, Uludağ Sözlük).

“Ansar” is used in this quote to describe the people who became Ansar (the people of Medina) and shared their belongings with the ones who came during the migration from Mecca to Medina in the first days of Islam. In this last quote, it has been emphasized that assistance should not be anticipated from only the public, as was the case of Mecca and Medina, but also from the state.

Empathy Repertoire

Collaborative dictionary writers have been looking for a common denominator by inviting other authors to the ground of “humanity” and questioning what their position would be if a civil war like in Syria was experienced in Turkey.

“The speaker’s head is apparently scrambled. Let me remind you that they are human!

Tomorrow, tanks and vessels may come to the place where you eat sunflower seeds and drink beer, to the roads where you walk with your lover, and they may bomb there. Then you would become a ‘parasite’ in another country. Let’s see if you would think the same thing.

To hell with your conscience!” (Excerpt 8: 09/26/2013, Ekşi Sözlük)

This author has drawn asylum seekers and people from Turkey to the same ground together by reminding the person who the author was referring to with the quote “The speaker’s head is apparently scrambled” that asylum seekers are also human. The author describes a normal situation in the city and emphasizes that it would be impossible for Turks, doing the things that are expected of them in war, to be thought of as asylum seekers who have been shoved out, as normative refugees, as marginalized, or being menaced on the online dictionary. The author does this by appreciating the realization of a situation in Turkey similar to the war in Syria. The attitude that asylum seekers don’t belong to this region is emphasized by other authors while writing “parasite” in the online dictionary in quotation marks, reminding the reader of this each time they fictionalize another expression by using parasite rather than asylum seeker.

Normative Refugee

In the “normative refugee” repertoire, a refugee is signified by how they are defined through requirements or while displaying what they have become; Syrian asylum seekers have been referred to by the perception of what they have become.

“They are a group I can’t make sense of. I’m thinking now, if I go to a country as a refugee because of problems in my country, hell, I’d be a bit embarrassed! I would try to live inconspicuously in a corner. Consider the psychology of guests. Look at them. I see they are more relaxed than us, roaming around, shouting and disturbing people without hesitation.” (Excerpt 9: 06/08/2014 Ekşi Sözlük).

The author has constructed the criteria for being a refugee as being slightly embarrassed and living invisibly some place without drawing any attention. Hence, “to be a guest” can be defined as sitting at home in the room reserved for them, using the available space with the landlord’s permission, and standing in permitted spaces when possible.

Administration Problem

In the “administration problem” repertoire, collaborative dictionary writers describe the governmental immigration policy as deficient, putting asylum seekers in the position of the victim. This repertoire is only found on Ekşi Dictionary.

“The government is a shame of humanity. You can’t help people inside the border while receiving this number of asylum seekers. Shoot, the arrogance, leaving them to fight for their life on the streets and in parks. As a last written note, these people can be living in the streets blind and lame, but the winter months are ahead of us. In short, it is your shame, my shame, and Turkey’s shame to leave these families with children and babies to their death.” (Excerpt 11: 07/17/2014, Ekşi Sözlük).

The author refers to the struggle for survival on the streets as an administration problem, representing the problem not as living in the streets, but because the state took in this number of refugees, quoting “you can’t help people inside the border.” The author expressed that the problem will grow with winter, creating a conflicting situation by noting that to leave these people to their death is a shame for the country. It is conflicting because both cases of receiving and not receiving asylum seekers results in leaving them to their deaths. Finally, asylum seekers have been described here as victims of the government’s immigration policy.

Economic Burden

In this repertoire, which can be described as an economic burden or problem, Turks are faced with the situation of their relatively good opportunities worsening with the

influx of asylum seekers, and this comes across as a story of Turkey's opportunities being extorted.

“252. They are people who damage Turkey's economy every day. 1.5 million people have come. Come on, friend! I'm also a people person, but refugees like them cause my people to lose their jobs because they get hired so cheaply, as if the food they take is not enough,” (Excerpt 12: 10/05/2014, Uludağ Sözlük)

In this excerpt, the responsibility of being hired cheaply has been placed on asylum seekers. They have to work in this case because of adverse conditions that were brought on by the war. The sentence “refugees like this cause my people to lose their jobs because they get hired so cheaply,” which takes responsibility away from the employers who are hiring cheaply. Therefore, responsibility for these problems belongs to the workers who have been forced to work cheaply, not the employer. This definition of asylum seeker takes the form of “one who damages the economy.”

Results and Discussion

In this study, seven different repertoires were mentioned in constructing conversations in Turkey related to Syrian asylum seekers. Firstly, Ekşi Sözlük authors identified two forms for the “threat” repertoire to justify why Syrian asylum seekers should not be in Turkey. In the first situation, asylum seekers are constructed as the threat itself, while in the second threat element, the asylum seeker is constructed as an object of the threat. Syrian asylum seekers have been constructed as the source of the threat through the “caste” dimension, whereas they have been constructed as tool for a government that has the danger of bringing a “sharia regime” through the dimension of “ancient fear.”

Syrian asylum seekers have been constructed as ones who eliminate the “possibility to make plans for the future in a peaceful way,” set up as inherently outside of the norm, “continually starting trouble,” “with the potential to start trouble,” and as an external threat in the line of a “vague objective.” They are a threat in and of themselves. Asylum seekers, who have been made feeble-minded and have been objectified, have also been made instrumental in a few different ways for achieving the objectives of the ruling party by the collaborative dictionary writers. On one hand, asylum seekers have been fictionalized as the main source of threats in Turkey. On the other hand, they have been fictionalized as ones who speed up the process of “Arab-ization,” as well as a group that the ruling party uses for a tool in disrupting the country's internal dynamics and demographic chemistry in order to Islamize it.

Aside from these, the new racism has been constructed as a threat by creating a context that is a negation of the “other,” a form of racism that is a new version made about the “other” (Cashmore, 2004). Pointing out the comments that have been made about asylum seekers shows the framework of racism and how asylum seekers have been turned into a threat in various ways. Thus, collaborative dictionary writers who direct negative claims like this against asylum seekers form justifiable grounds and offer reasonable justifications.

The new racism discourse “highlights the differences of others,” and these differences are mostly negative (Cashmore, 2004). Collaborative dictionary writers have been “otherizing” asylum seekers through humiliation, marginalizing them by negating their differences, making them appear feeble-minded as in *imported brainless sheep*, excluding their human qualities with expressions like *rabid dogs*, and placing them in an inferior position. In the construction of the “other,” differences were highlighted by forming a distance to all Arabs in the region through the use of the Arab identity, their greater identity beyond being Syrian.

The “other” description was constructed by emphasizing that asylum seekers do not have the appropriate qualifications for adapting to this environment they have joined. The self-identification of the collaborative dictionary writer as a non-villager appealed to others with the expression “Don’t f%\$#ing come, you bear!” which was used in the movie *Feyzo, the Polite One* (1978) during a conversation between a city dweller and one who had come from a village. The expression “A more modern, more democratic Turkey” explains the qualities that urbanites are able to experience; it comes from the comment shared by a dictionary author. In another excerpt, “they are trying to be like us” was defined. The author constructed “we” for accessibility here, as well as using the description of the other. In a sense, this usage can be understood to mean “they (Syrian asylum seekers) can’t be us.”

Another common factor in the threat construct is that by creating an “other” inside these quotations from the authors, it defines the Syrian asylum seekers as this “other.” The other created inside these comments places the asylum seeker against the anti-asylum seeker; the stance of others in support of asylum seekers is highlighted as having an “ox mentality.” Consequently, as one with an “ox mentality” will make decisions considerably removed from reason, it becomes necessary to not rely on their word. In this direction, “ox mentality” is constructed in the form of pro-government; namely, its meaning is equipped with characteristics such as incapable. In this way, these people will not have jobs that require skills. Inside this, the author, who himself is against Syrian asylum seekers, accepts the “other” and the “ox mentality” as unqualified. In this situation, due to a lack of social security, Syrian refugees have no other choice but to accept low wages, which seizes the internal “other’s” work

and constructs them as “unqualified staff.” Established in this train of logic is the conclusion that supports the power of the author’s decisions: because of the votes of unskilled voters, workers will lose their jobs. From this equation, it is understood that when the author changed the subject, the result stands out that he will not be the one who pays the cost, because the decision given by the qualified one is “true.” As a result, the “other has been constructed into a discriminatory discourse.

Asylum seekers in the “Muslim” repertoire are defined in accordance with the attitude that forces one to take the side of asylum seekers, using concepts that belong to the terminology of Islamic history, or through the identity of being Muslim, the inclusive identity. The authors in the previous “other” repertoire distanced themselves from the asylum seeker through the construct of the inner other; the authors of the “Muslim” repertoire have approximated themselves to the asylum seeker through an inner “other” identity construct. “Muslim” identity was not directly used; however, the word “Ansar,” which belongs to the terminology of Islamic history, again points to the same identity. The word “Ansar” indicates that “we” as Muslims should stop where we are and see what sort of attitude is inside. The concept of “Ansar” which was used in the comments can occur under the same identity without the need to fictionalize any other internal “other.”

In the “empathy” repertoire, authors who constructed for Turkey a civil war resembling the one in Syria still bring queries that are not applicable to what is required; the other authors have imposed “otherization,” threatening and marginalizing Syrians as asylum seekers.

With the words “people first,” we encounter an approach based on the right to life, bringing every indication that ethnicity is not what matters. The common ground of being created human is brought forward a little above national identity.

Another conceptualization of this repertoire changes place with the concept of asylum seeker as a “parasite.” Its use for people was deemed unnecessary and this unwanted concept was referred for mediation to other reviewers. In this context, the author, who had previously commented “consider a war like this in Turkey,” proposes thinking as if they were the refugees seeking asylum. This concept is also about considering what the Syrian asylum seekers are exposed to as opposed to holding an attitude against the asylum seeker. Accordingly, the author wanted the other authors who had written negative comments to see the facts of asylum as well as their own attitudes.

Asylum seekers, according to the absolute definition of asylum seeker in the “requirements” repertoire, have been defined as either being the effort to comply with the criteria for the absolute asylum seeker, or relatively as “what they are.” The author constructs existence as being absolute by locating the subject through the

definition of “requirements.” This construct does not fit the mold of Syrian asylum seekers, nor can it. With the other form of “requirements,” instructions for asylum are constructed on others outside of the Syrian asylum seeker.

The statement “guest psychology” in the “requirements” repertoire emphasizes that they will never have the same rights as the locals, and how long they will stay and what attitude they exhibit needs to be determined together.

One of the striking aspects of this repertoire, while the struggle to “be together” is appreciated, the recognition of Syrian asylum seekers’ “right” to be here is not appreciated enough. We did not leave our country in the War of Independence. This makes it impossible to understand those who left their country in the Syrian civil war, distancing us from appreciation. This is the kind of attitude that is exhibited here. No matter what, the situation of the Syrian asylum seekers will not mean a thing, because they have already lost coming here.

In the repertoire of “Administration Problem,” asylum seekers are constructed as victims of immigration policy and the ruling party. The authors in this repertoire express that the ruling party cannot cope with the number of asylum seekers received in the country, and providing opportunities for them would create hardship. Therefore, this is a situation of being left to die. However, to not receive asylum seekers in Turkey creates the conflicting understanding in practice is equally related to leaving them to die. This is because, taking the case in Turkey, death is inevitable for the ones who are in war (there is no where to flee to). In both cases, it would be relatively good in terms of accepting asylum seekers who have already claimed asylum, though hosting them is a disadvantage. The ruling party’s behavior has been interpreted through the higher concept of “shame of humanity.” Additionally, examination of “bringing the sharia regime” and “unfavorable conditions of asylum seekers” on the same plane is problematic and should be a separate discussion.

In the “economic burden” repertoire, the author indicates that his concerns are not unfounded, and he has constructed this repertoire against asylum seekers by offering reasonable grounds to protect the rationale of his position. The author has rejected racism with this attitude, achieving a number of social, economic and political gains (Billig, 1988 as cited in Every & Augoustionos, 2007). The author is able to distance himself from the guilt of “prejudice” that could be directed at a party.

Gender roles give direction to the participation of women (housework, the more passive areas) and men (outside, more active areas) in the social division of labor (Çıtak, 2008). When looked at from this point of view, women are the ones who are more passive and less able to fight. For women, the elderly, and children to be placed in a position of being unable to fight removes them as a threat. Therefore, the fear that is a source of the

desire to construct an identity and lean towards escape from anxiety puts the young man in a position that he should not be in by making him a threat (Langman, 1998 as cited in Howard, 2000). Thus, the identity of the young male is polarized through the identities in Turkey and is brought forth as a threat to the existence and continuity of the author's own identity. Except for this, the right to be impartial towards the young man pushed out of his drawn environment has been deprived.

Yücebaş (2015) states that the Syrian identity has been highlighted in events hosted negatively in the local news situated in Gaziantep, one of the border provinces where Syrian asylum seekers have been living; the cause and subject of violent events that have happened are ambiguous. As is seen in the proverb "neither Damascus' sugar nor an Arab's face," the right-brained information that feeds the hatred of Syrians is quite apparent. Ekinci (2015) has summarized being Arab in the average nationalist perception as follows: "one who struggles in the darkness of the Medieval Age and is always doomed to remain historically behind modernization;" he also specified that there is enough material already present in society for feeding the hatred of Arabs.

The results from the findings show that support, whether for asylum seekers or for war victims, has been discussed through the intersection of identity posed by the political motivations of the asylum seeker rather than the individual (Langman, 1998 as cited in Howard, 2000). Therefore, the assessment of the issue of the person shows the effects of political attitudes. However, when viewed this way, discourses on foreign policy retain wide coverage. For this reason, an interdisciplinary study is needed. The limitation of this study is that it only focused on two different platforms on social media. It certainly needs a larger database.

When the findings are looked at from another perspective, asylum seekers are put inside a negative frame; they are in a sense constructed as bad. According to Islam, a person can reach the same level as an angel or fall down to the same level as an animal. In Chinese philosophy, a person is considered as one who hosts opposite poles inside themselves according to yin-yang. In this context, people are offered the opportunity to host good and evil inside themselves. In these findings, neither the "other" nor the asylum seeker who is a threat is given the opportunity to host these opposites or to choose. In other words, they are innately bad. Even if some collaborative dictionary writers permitted baptism, it would not be possible for some to be cured. In this manner, the relation between being inherently bad with the construct of bad, the treatment that those who are bad deserve, and discrimination under the heading of refugee can all be topics for future studies.

Kaynakça/References

Anadolu Ajansı. (2014). *Suriyelilerin adli olaylara karışma oranı on binde 33*. <http://www.aa.com.tr/tr/turkiye/391660--suriyelilerin-adli-olaylara-karisma-orani-on-binde-33> adresinden 19 Eylül 2015 tarihinde edinilmiştir.

Arkonaç, S. (2013). Söylem analizi. Psikolojide araştırmalar ve yöntem tartışmaları. *Eleştirel Psikoloji Bülteni*, 5, 39–53.

Baklacioğlu, N. Ö. (2008). *Hayır kurumlarında mültecinin yeniden inşası: Uluslararası sosyal aktörden sadakanın nesnesine*. <http://www.sosyalhaklar.net/2009/bildiri/baklacioglu.pdf> adresinden edinilmiştir.

Cashmore, E. (2004). Racist discourse. In E. Cashmore (Ed.), *Routledge encyclopedia of race and ethnic studies* (pp. 351–355). London, UK: Routledge.

Çelik, C. (2013). Suriye’de İç Savaş nasıl başladı. *Vatan Gazetesi*. <http://www.gazetevatan.com/suriye-de-ic-savas-nasil-basladi--538013-gundem/> adresinden 15 Mayıs 2015 tarihinde edinilmiştir.

Çıtak, A. (2008). *Kadınların çalışmasına yönelik tutum: Cinsiyet, cinsiyet rolü ve sosyoekonomik düzeye göre bir karşılaştırma*. acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/4122/4600.pdf adresinden edinilmiştir.

Çoker, Ç. (2012). Bir cinayet, ‘tehdit’ ve ‘biz’: Bir açıklayıcı repertuar çalışması. S. A. Arkonaç (Ed.), *Söylem çalışmaları içinde* (s. 33–58). Ankara: Nobel Kitap Yayınevi.

Dağlıoğlu, E. C. (2014, 28 Temmuz). 10 soruda Suriyeli mülteciler meselesi. *Agos Gazetesi*.

Doherty, K., & Augoustinos, M. (2008). Protecting the nation: Nationalist rhetoric on asylum seekers and the Tampa. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 18(6), 576–592.

Edley, N. (2001). Analysing masculinity: Interpretative repertoires, ideological dilemmas and subject positions. In M. Wetherell, S. Taylor, & S. J. Yates (Eds.), *Discourse as data a guide for Analysis* (pp. 189–228). London, UK: Sage.

Ekinci, Y. (2015). Misafirlik dediğim üç gün olur!: Suriyeli sığınmacılar ve sosyal dışlanma. *Birikim*, 311, 48–54.

Erdoğan, M. M. (2014). *Türkiye’de Suriyeliler: Toplumsal kabul ve uyum araştırması*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi. <https://data.unhcr.org/syrianrefugees/download.php?id=8228> adresinden edinilmiştir.

Every, D., & Augoustinos, M. (2007). Contemporary racist discourse: Taboos against racism and racist accusations. In A. Weatherall, B. M. Watson, & C. Gallois (Eds.), *Language discourse and social psychology* (pp. 233–254). Hampshire, UK: Palgrave Mcmillan.

- Fuat, S. (2013). *Suriye İç Savaşı'nın bölgedeki etkileri*. http://marksist.net/selim_fuat/suriye_ic_savasinin_bolgedeki_etkileri.htm adresinden edinilmiştir.
- Gaertner, S. L., & Dovidio, J. F. (2005). Understanding and addressing contemporary racism: From aversive racism to the common ingroup identity model. *Journal of Social Issues*, 61(3), 615–639.
- Goodman, S., & Rowe, L. (2013). Maybe it is prejudice... but it is not racism: Negotiating racism in discussion forms about Gypsies. *Discourse & Society*, 25(1), 32–46.
- Güçtürk, Y. (2014). İnsanlığın kaybı; Suriye’de ki İç Savaş’ın insan hakları boyutu. Ankara: Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı. http://file.setav.org/Files/Pdf/20140206131417_insanligin-kaybi-suriye-pdf.pdf adresinden edinilmiştir.
- Henry, P. J., & Sears, D. O. (2002). The Symbolic Racism 2000 Scale. *The International Society of Political Psychology*, 23, 253–283.
- Howard, A. H. (2000). Social psychology of identities. *Annual Review of Sociology*, 26, 367–393.
- Ibrahim, J. (2008). The discrimination against Palestinian refugees living in Lebanon. *Palestine-Israel Journal of Politics, Economics and Cultures*, 15(1/2), 83–90.
- İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2013). 6458 Sayılı Yabancılar ve uluslararası koruma kanunu. *Resmî Gazete* <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/04/20130411-2.htm> adresinden 11 Nisan 2015 tarihinde edinilmiştir.
- İnsan Hakları Derneği. (2013). *Yok sayılanlar; Kamp dışında yaşayan Suriye’den gelen sığınmacılar; İstanbul örneği*. İstanbul: Yazar.
- İnsan Hakları ve Mazlumlar için Dayanışma Derneği. (2014). *Kamp dışında yaşayan Suriyeli kadın sığınmacıların raporu*. <http://panel.stgm.org.tr/vera/app/var/files/m/a/mazlumder-kamp-disinda-yasayan-suriyeli-kadin-siginmacilar-raporu.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Kolukırık, S. (2009). Mülteci ve sığınmacı olgusunun medyadaki görünümü: Medya politikası üzerine bir değerlendirme. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 1–20.
- Lynn, N., & Lea, S. (2003). A phantom menace and the new Apartheid: The social construction of asylum-seekers in the United Kingdom. *Discourse & Society*, 14(4), 425–452.
- Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM). (2013). *Reyhanlı’da Suriyeliler ile söyleşiler – VI*. (Rapor No: 179). http://www.orsam.org.tr/en/enUploads/Article/Files/20131217_179%20ing.pdf adresinden edinilmiştir.
- Özekin, M. K., & Akkaş, H. H. (2014). An empirical look to the Arab Spring: Causes and consequences. *Alternatives Turkish Journal of International Relations*. Retrieved from <https://www.ciaonet.org/attachments/27513/uploads>

Pittaway, E., & Bartolomei, L. (2001). Refugees, race, and gender: The multiple discrimination against refugee women. *Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 19(6), 21–32.

Potter, J. (2012). Re-reading discourse and social psychology: Transforming social psychology. *British Journal of Social Psychology*, 51, 436–455.

Potter, J., & Wetherell, M. (1987). *Beyond the attitudes and behavior: Discourse and social psychology*. London, U.K.: Sage.

Sheen, D. (2014). *African refugees in Israel: The plight of non-Jews in the Zionist state*. The Jerusalem Fund For Education and Community Development.

Simmel, G. (1908). On individuality and social forms; The stranger. In D. N. Levine (Ed.), *The heritage of sociology* (pp. 143–150). Chicago & London: The University of Chicago Press.

Sönmez, Z. (2009). İnternette sözlük furyası. <http://www.on5yirmi5.com/haber/bilim-teknoloji/teknoloji-firmalari/5143/internette-sozluk-furyasi.html> adresinden edinilmiştir.

Sunstein, C. R. (2007). Neither Hayek nor Habermas. *Public Choice*, 134, 87–95.

Tolay, J. (2011). Türkiye’de mültecilere yönelik söylemler ve söylemlerin politikalara etkisi. İltica, Uluslararası Göç ve Vatansızlık: Kuram, Gözlem ve Politika içinde (s. 201–214). Ankara: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Yayınları.

Türkiye Stratejik Araştırma Enstitüsü. (2010). *Türkiye dış politikasında eksen kayması*. http://www.turksae.com/sql_file/382.pdf adresinden alınmıştır.

Tüysüzoğlu, G. (2012, 11 Temmuz). Dış politikamızın eksenini değiştiren uluslararası sistem. *Yenişafak*. <http://yenisafak.com.tr/yorum-haber/dis-politikamizin-ekseni-degis-en-uluslararasi-sistem-11.07.2012-388112> adresinden edinilmiştir.

United Nations High Commissioner for Refugees. (2015). *Syrian refugees. Inter-agency regional update*. Retrieved from <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Syrian%20refugee%20crisis%20Inter-Agency%20Regional%20Update%2020150205.pdf>

Yücebaş, M. (2015). Gaziantep yerel basınında Suriyeli imgesi yeni taşranın yeni suskunları: Suriyeliler. *Birikim*, 311, 38–41.